

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EFTERRETNINGER

OM

**BORGERDYDSKOLEN
I KJØBENHAVN**

FOR

SKOLEAARET 1854 — 55.

MED INDBYDELSE TIL DEN OFFENTLIGE EXAMEN I JULI 1855.

VED

K. ROVSING,
SKOLENS FORSTANDER.

KJØBENHAVN.

LOUIS KLEINS BOGTRYKKERI.

I.

Den offentlige **Afgangsexamens anden Del** afholdtes, ifølge Bestemmelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, den 5te, 6te og 7de Juli i Undervisningsinspektørens, Hr. Etatsraad Madvigs, Nærværelse. De skriftlige Besvarelser af de af Ministeriet forelagte Opgaver blev udarbejdede den 23de, 25de og 26de Juni. I Censuren deltog, efter Indbydelse og med Ministeriets Bemyndigelse, følgende Videnskabsmænd udenfor Skolens Lærerpersonale: i Modersmaalet Professor N. M. Petersen, i Latin Prof. Dr. F. Lange, i Græsk Prof. Dr. Ussing, i Religion Prof. Dr. theol. Scharling, i Historie Konferentsraad Prof. Werlauff, i Mathematik og Fysik Prof. Holten; og af Skolens Lærere: Bestyreren, Overlærer Berg, phil. cand. Kjær, cand. polyt. Lorenz, phil. cand. Lyngby, Premierlieutenant Mønster, cand. theol. Prip, Dr. Steenstrup (Examinatorer), samt cand. polyt. Bruun, Dr. Brøchner og cand. theol. Lange.

Til denne Examen indstillede sig 6 af Skolens Disciple, der i Juli 1853 havde underkastet sig Afgangsexamens første Del. Efterat have aflagt den hele Prøve dimitteres de nu til Universitetet med følgende Vidnesbyrd:

Dimittendernes Navne.	Afgangsexamens 1ste Afdeling i 1853.				Afgangsexamens 2den Afdeling i 1855.										Hovedkarakter.
	Tydsk.	Fransk.	Geograf.	Natur- historie.	Dansk.	Latin (skriftlig).	Latin (mundtlig).	Græsk.	Religion.	Historie.	Arith- metik.	Geometri.	Natur- lære.		
Ludvig Carl Moritz Wagner.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	Første Karakter med Udmærkelse.	
Erhard Florian Lar- sen.	ug.	ug.	ug.	ug.	ug.	mg.	ug.	ug.	mg.	ug.	ug.	ug.	ug.	Første Karakter med Udmærkelse.	
Paul Pierre Ferdi- nand Mourier.	mg.	mg.	ug.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	Første Karakter.	
Christian Ramus.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	ug.	ug.	g.	Første Karakter.	
Johannes Simmel- hag.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	tg.	g.	g.	g.	g.	g.	tg.	mg.	Anden Karakter.	
Georg Ludvig Ras- mussen Heden.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	g.	g.	mg.	g.	g.	tg.	mg.	Anden Karakter.	

II.

Skolen bestaaer efter sin Plan af 9 Klasser foruden Forberedelsesklassen. Den 9de Klasse er toaarig, de øvrige, fra den 1ste til den 8de, eenaarige. For at kunne optages i 1te Kl. skulle Disciplene i Regelen have fyldt det 7de Aar uden endnu at have naaet det 9de. Drengene under denne Alder optages i Forberedelsesklassen, saasnart de kunne tale rent, og de modtages helst aldeles uforberedte. — I den 5te Kl. begynder Undervisningen i Latin; denne saavel som enhver af de tre følgende Klasser er adskilt i to Afdelinger, den studerende og Realklassen. Iaar manglede 8de Klasse, der vil blive oprettet ved næste Skoleaars Begyndelse.

Den maanedlige Skolebetaling for en Discipel er i Forberedelsesklassen 3 Rdl. 2 Mk., i 1ste Kl. 4 Rdl. 2 Mk., for enhver, der indsættes i en af de følgende Klasser, 2den, 3die, 4de, 5te, 5 Rdl. 2 Mk., hvortil kommer 2 Rdl. aarlig som Brændepenge. Af to Brødre betaler den ene, af tre de to 1 Rdl. mindre maanedlig; for den fjerde betales intet. For enhver Discipel, der indsættes i nogen anden Klasse end Forberedelsesklassen, betales 2 Rdl. som Indskrivningspenge.

I Aarets Løb ere 14 Disciple udtraadte; 31 nye ere indkomne. Skolen tæller saaledes ved Aarets Udgang 100 Disciple, af hvilke de 6 dimitteres til Universitetet.

9de Klasse	6
7de —	12
6te —	6
5te —	16
4de —	14

3die Klasse	18
2den —	9
1ste —	8
Forberedelsesklassen	11.

Den ugentlige Timefordeling har været følgende:*)

	Forbered. Kl.	1ste Klasse.	2den Klasse.	3die Klasse.	4de Klasse.	5te studerende Klasse.	5te Realklasse.	6te studerende Klasse.	6te Realklasse.	7de studerende Klasse.	9de Klasse.
Religion	"	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
Modersmaalet.	10	8	5	5	5	3	3	3	4	2	3
Tydsk.	"	2	3	3	3	3	3	3	3	3	"
Fransk	"	"	"	4	4	3	3	3	3	3	"
Engelsk	"	"	"	"	"	"	3	3	3	"	"
Latin	"	"	"	"	"	8	"	6	"	8	9
Græsk	"	"	"	"	"	"	"	4	"	5	5
Historie	"	"	2	2	2	2	2	2	2	2	3
Geografi	"	2	2	2	2	2	2	2	2	2	"
Mathematik	"	"	"	"	"	4	5	3	5	3	4
Regning	5	4	4	3	4	1	3	"	1	"	"
Naturhistorie	"	"	2	2	2	2	2	2	2	2	"
Naturlære	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	2
Skrivning	6	5	4	3	3	1	2	"	1	"	"
Tegning	"	"	2	2	2	1	2	"	2	"	"
Gymnastik	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	"
Sang og Musiklære	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	"
Ialt	25	27	30	32	33	36	36	37	36	36	29

*) I Vintermaanederne havde samtlige Klasser kun 1 Time Gymnastik ugentlig; i Begyndelsen af Aaret havde 5te og 6te Klasse kun 2 Timer Engelsk ugentlig.

III.

Skolens Lærere.

- Hr. Krigsassessor Ancker (Engelsk).
- stud. theol. H. Bang (Læsning i Forberedelsesk., Skrivning og Regning i 1ste Kl., Tydsk i 1ste, Dansk i 2den, Geografi i 1ste, 2den, 3die og 4de Kl.).
  - Overlærer C. Berg (Græsk i 9de Kl.).
  - cand. polyt. E. Bruun (Tydsk i 2den og 3die, Hovedregning i 2den, 3die og 4de, Naturhist. i 2den, 3die, 4de og 5te, Mathematik i 5te og 6te Kl.).
  - Dr. Bröchner (Græsk i 7de Kl.).
  - cand. theol. Musik- og Boghandler Jacob Erslev (Sang og Musiklære).
  - Dr. Fistaine (Tydsk i 4de og 5te, Fransk i 7de Kl.).
  - cand. theol. Lieutenant Hauschultz (Mathematik i 7de Kl.).
  - stud. theol. G. Heiberg (Dansk i 3die Kl.).
  - cand. jur. J. Holten (Historie i 5te og 6te, Geografi i 5te Kl.).
  - cand. theol. F. Jørgensen (Skrivning).
  - Lærer ved Landkadetakademiet C. Kierkegaard (Tegning).
  - philol. cand. Kjær, Skolens Inspektør (Latin i 6te, 7de og 9de, Græsk i 6te, Historie i 3die, 4de og 7de Kl.).
  - stud. jur. Knudsen (Tydsk i 6te og 7de Kl.).
  - cand. phil. J. Koch (Naturhist. i 6te og 7de Kl.).
  - cand. phil. Krøyer (Fransk i 3die, 4de, 5te og 6te Kl.).

- Hr. cand. theol. C. Lange (Religion i 1ste, 2den, 3die og 4de Kl.).
- stud. theol. Lindelof (Skrivning og Regning i Forberedelseskl., Læsning i 1ste, Historie i 2den Kl.).
- cand. polyt. Lorenz (Fysik i 9de Kl.).
- philol. cand. Lyngby (Græsk i 9de Kl.).
- Premierlieutenant V. Mønster (Mathem. i 9de Kl.).
- cand. theol. Prip (Religion i 5te, 6te, 7de og 9de Kl.).
- Lærer ved det gymnast. Institut Schrøder (Gymnastik og Svømning).
- Dr. Steenstrup (Historie i 9de Kl.).
- cand. theol. Wolff (Regning i 2den, 3die, 4de, 5te og 6te, Geografi i 6te og 7de Kl.).
- Bestyreren (Dansk i 4de, 5te, 6te, 7de og 9de, Latin i 5te og 9de Kl.).

IV.

I det forløbne Skoleaar er Følgende gennemgaaet.

Forberedelsesklassen.

Disciplene have været inddelte i Partier efter deres forskellige Udvikling. De, der ere komne videst, kunne læse nogenlunde rent og flydende, skrive Sammenskrift med latinske Bogstaver samt regne de 4 Sp. med ubenævnte Tal. For at finde Stof til Anskuelses- og Forstandsøvelser har Læreren jævnlig, naar Veiret tillod det, foretaget Spadseretoure med Disciplene af denne og 1ste Klasse.

1ste Klasse.

- Bibelhistorie.** Det nye Testament efter Balslev. Af Tillæget til Psalmebogen ere endel Psalmer lærte udenad.
- Modersmaalet.** Funchs danske Læsebog fra Side 1—288. Med Oplæsningen er idelig forbundet Øvelse i Stavning, Gjengivelse og Forklaring af det Læste, samt i at skjelne de vigtigste Ordklasser fra hinanden. De skriftlige Øvelser have bestaaet dels i Diktat, dels i fri Gjengivelse af det Læste. De fleste af Læsebogens Vers ere lærte udenad.
- Tydsck.** Af Rungs Elementarbog til S. 49. Der er især lagt Vind paa nøiagtig Udtale og Gloseforraad; i den sidste Halvdel af Aaret er der ugentlig skrevet en Diktatstil. Enkelte Vers ere lærte udenad.
- Geografi.** Ved Hjælp af Kortet alene er der meddelt en Udsigt over Europa, med Danmark som Udgangspunkt.
- Regning.** De fire Regningsarter med ubenævnte Tal. Hovedregningsøvelser.

2den Klasse.

- Bibelhistorie.** Det nye Testamente efter Balslev. Flere Psalmer lærte udenad.
- Modersmaalet.** Af Funchs Læsebog (2den Udg.) er læst fra S. 41 — 149. Der er stadig fordret en nøiagtig Gjengivelse af det Læste, dog saaledes, at Disciplene vænnedes til at bruge deres egne Ord; de ere idelig gjorte opmærksomme paa enstydige Ord og Udtryk. Af Grammatik: alle Ordklasserne. 2 Stile ugentlig, dels efter Diktat, dels Gjengivelse af en Fortælling. 20 af Holsts Smaadigte til Udenadslæsning ere lærte.
- Tydsck.** Rungs Læsebog forfra til S. 38. Af Grammatikken er leilighedsvis taget Konjugation og Komparation, Dannelse af Flertal, men ingen Deklination. Afskrivning.
- Historie.** Bohrs Lærebog i den gamle Historie til S. 123 med Undtagelse af Afsnittet om Sokrates.
- Geografi.** Ved Hjælp af Kortet alene er givet en Fremstilling af Europas fysiske og politiske Geografi.

Naturhistorie. Efter Proschs mindre Naturhistorie er gennemgaaet:
Fuglene.

Regning. De 4 Species i benævnte Tal.

3die Klasse.

Bibelhistorie. Det nye Testament efter Balslev. Af Tillæget til Psalmebogen ere endel Psalmer lærte udenad.

Modersmaalet. Bondesens danske Læsebog til S. 230. Disciplene ere øvede i at fortælle Indholdet med deres egne Ord. Af Grammatikken (uden Bog) den enkelte Sætning og dens Dele samt Konjugationen. Af Holsts Digte til Udenadslæsning ere 11 Digte gennemgaaede og lærte. 58 Skriveøvelser, dels Gjengivelse af Smaaforetællinger eller af det nylig Lærte af andre Fag, især Historie og Naturhistorie, dels Oversættelser fra Tydsk og Fransk.

Tydsk. Rungs Læsebog for de lavere Klasser S. 34—85. Af Grammatikken er gennemgaaet: Betydningen af Kasus, personlige og Ejendomspronominer, transitive og intransitive Verber, Tider og Personer, Konjugation i Indikativ Aktiv, Infinitiv og Particip. Efter Hjorts lille Grammatik Deklination af Artikkel, Hoved- og Tillægsord, Komparation, Kjønnsregler. Der er især lagt Vind paa Udtale og god dansk Oversættelse. Skriftlig Deklination, Afskrivning og Skrivning efter Diktat.

Fransk. Borrings ABC instructif, S. 1—57 og 62—67. Af Grammatikken: Artikkel, Hjelpeverberne, de regelmæssige Verber, derunder indbefattet den pronominal og passiviske Konjugation. Mundtlige Staveøvelser.

Historie. Efter Bohrd en gamle Historie fra Kampen ved Thermopylæ. Flere Stykker ere oversprungne, andre udvidede ved Fortælling, idet der især er lagt Vind paa at give Disciplene et anskueligt Billede af Oldtidens Liv.

Geografi. Efter Velschows Lærebog Danmark, Norge, Sverrig, Rusland og det britiske Rige.

Naturhistorie. Fuglene efter Proschs mindre Naturhistorie (repeteret): Krybdyr, Frøer og Fiske (ikke repeteret).

Regning. Brøk. Hovedregning: De 4 Regningsarter med hele Tal. Der har især været lagt Vind paa at forklare Regningsarternes Be-

tydning, og først naar Disciplene ved mundtlige Øvelser vare blevne fortrolige med Regnemaaden, have de regnet omkap, for at opnaae Færdighed.

4de Klasse.

Religion. Balslevs Bibelhistorie. Af Balles Lærebog de 4 første Kapitler.

Modersmaalet. Holsts pros. Læsebog er benyttet; af Grammatik er i Forbindelse med Læsningen, foruden det tidligere Lærte, gennemgaaet: den sammensatte Sætning, Hoved- og Bisætning, de forskjellige Slags Bisætninger. Af Holsts poet. Læsebog ere 6 Digte gennemgaaede og lærte. 59 Stile: af hvilke de fleste ere renskrevne efter at være rettede: Beskrivelse, Gjenfortælling, Oversatt. fra Tydsk og Fransk.

Tydsk. Rungs Læsebog for de lavere Klasser fra S. 126—200. Af Grammatikken (Rung: det tydske Sprogs Bøiningsformer) Pronomina, Verber og Præpositioner. 73 Stile (efter Jürs og Rungs Materialier) og Diktater.

Fransk. Borrings ABC instructif, S. 73—140. Af Abrahams' Grammatik: det væsentlige af den paradigmatiske Del, undtagen Substantivernes Kjøen, de uregelmæssige Verber og Flertalsdannelsen (§ 87). — 23 Diktater.

Historie. Efter Bohr Middelalderens Historie indtil Krigen imellem Frankrig og England i det 14de Aarhundrede.

Geografi. Efter Velschows Lærebog Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, det brittiske Rige, Spanien og Portugal.

Naturhistorie. Bendyrene efter Proschs mindre Naturhistorie.

Regning. Reguladetri i Hele og Bræk. Hovedregning: de 4 Regningsarter med hele og brudne Tal, ligefrem og omvendt Reguladetri. Fremgangsmaaden som ved 3die Klasse.

5te Klasse.

Religion. Balles Lærebog 5te og 6te Kap; af Herslebs st. Bibelhistorie fra det babyloniske Fangenskab til N. T.; af Apostlernes Gjæringer de 12 første Kapp.

Modersmaalet. Holsts pros. og Sammes poet. Læsebog ere benyttede til grammat. Analyse og Indholdsforklaring; af de gennem-

- gaaede Digte ere 9 lærte udenad. 28 Stile: Oversættelser, Breve, geografiske Beskrivelser og historiske Fremstillinger. Realklassen desuden særskilt 22 Stiløvelser.
- Tydsck. Jürs og Rungs deutsches Lesebuch für die mittleren und nächstobersten Klassen forfra til S. 89. Af Hjorts større Grammatik hele Formlæren. Stile og Diktater henved 60.
- Fransk. Borrings Læsebog for Mellemklasser S. 1—53 og 74—90. Af Abrahams' Grammatik det væsentligste af den paradigmatiske Del med Undtagelse af Afsnittet om Substantivernes Kjøen. Sibberns Stiløvelser 1ste Hefte St. 1—18. 18 Stile.
- Engelsk. Mariboës Læsebog „The History of Little Jack“ fra 1—15 og 20 Fabler fra Dansk til Engelsk. Rosings Formlære med Undtagelse af de uregelrette Verber. Af Anckers Parlør 130 Sætninger og 2 Dialoger. 1 Stil ugentlig.
- Latin. Det for det første Trin Fornødne af Formlæren i Madvigs Gram. Bergs og Møllers Læsebog, dog med Forbigaaelse af enkelte Sætninger i første og af temmelig mange i andet Afsnit. 2—3 Stile ugentlig efter Bogen.
- Historie. Efter Bohr: Middelalderens Historie fra „Englands og Frankrigs Kamp om Overherredømmet“ samt af Bohrs nyere Historie til Trediveaarskrigen.
- Geografi. Efter Velschow: Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Tydsckland, Holland, Belgien, Storbritannien og Irland, Portugal, Spanien, Frankrig og Schweiz.
- Geometri. Geometriske Grundbegreber, den rette Linie, Vinkler, lodrette og skraae Linier, Mangelanters Vinkelindhold og Kongruens, alt efter mundtligt Foredrag og Diktat. Geometrisk Tegning: de ovenfor omtalte Konstruktioner, Cirkelen, regelmæssige Mangelanter, ligedannede Figurer. Konstruktionens Rigtighed er gjort indlysende paa en anskuelig Maade, hvor det matematiske Bevis endnu ikke var gennemgaaet i Geometritimen.
- Arithmetik. Addition, Subtraktion og Multiplication efter Steens elementære Arithmetik. Mundtlige og skriftlige Øvelser.
- Regning. Omvendt og sammensat Reguladetri.
- Naturhistorie. Planterigets Naturhistorie efter Drejer og Bramsens Zoologi og Botanik. Botaniske Udflugter ere foretagne.

Naturlære. Jordkloden som Himmellegeme, Vindene og Veirliget, efter mundtligt Foredrag.

6te Klasse.

Religion. Balles Lærebog 1—6 Kap. Herslebs Bibelhistorie forfra til Kongerne, samt den kristne Kirkes Historie i den apostoliske Tid.

Modersmaalet. Stykker af Holsts Læsebøger, flest af den poetiske, gennemgaaede saavel med Hensyn til Sproget som til Indholdet. Et Brudstykke af Fryxell og udvalgte Digte af Runeberg ere gennemgaaede, hvorved det væsentligste af det svenske Sprogs Eendommeligheder er oplyst. 30 Stile: Beskrivelser, historiske Fremstillinger, Afhandlinger. Realklassen desuden særskilt 22 Stile.

Tydsk. Jürs og Rungs tydske Læsebog S. 199—280. Af Hjorts større tydske Grammatik Formlæren (med Undtagelse af Kjønreglerne) og af Syntaxen § 600—720. 46 Stile.

Fransk. Borrings Læsebog for Mellemlasserne S. 90—185. Af Abrahams' Grammatik det væsentlige af den paradigmatiske Del. Af Sibberns Stiløvelser 1ste Afsnit gennemgaaet mundtlig St. 14—47, undtagen 40, 43, 44, 46. 21 Stile.

Engelsk. Anckers Læsebog fra 1—50. Sammes Parlør 200 Sætninger og 4 Dialoger. Rosings Formlære repeteret, og det vigtigste af Syntaxen meddelt uden Bog. 1 Stil ugentlig.

Latin. Cæsars Commentarii de bello Gallico Lib. I og IV. Af Phædri Fabler (Thomsen og Møllers Udgv.) de 54 første. Af Grammatikken er Formlæren repeteret og 1ste Afsnit af Syntaxen læst, samt enkelte Dele af 2det Afsnit. 2 Stile ugentlig.

Græsk. Bergs græske Læsebog 1ste Kursus; de danske Stykker ere oversatte, dels mundtlig, dels skriftlig. Af Læsebogens 2det Kursus er læst de 6 første mythologiske Fortællinger. Tregders Formlære med Undtagelse af Orddannelselæren; af de uregelmæssige Verber er kun læst de i Fortællingerne forekommende. 1 Stil ugentlig.

Historie. Efter Bohrs nyere Historie fra „England, Skotland, Irland 1509—1603“ til „Tydskland 1770—91.“

Geografi. Rusland, Tyrkiet, Grækenland, Asien og Afrika efter Velschow.

Geometri. Geometriske Grundbegreber, den rette Linie, Vinkler, lodrette og skraae Linier, Mangekanters Vinkelindhold og Kongruens, parallel Linier, Parallelogrammer og Trapezier med tilhørende Konstruktionsopgaver, efter Diktat. Skriftlige Opgaver. Geometrisk Tegning som 5te Klasse.

Arithmetik. De 4 Regningsarter efter Steens elementære Arithmetik. Skriftlige og mundtlige Opgaver.

Regning. Procent-, Rente-, Thara-, Selskabs- og Byttens-Regning.

Naturhistorie. Efter Proschs Dyrerigets Naturhistorie: Leddyrene; efter Bramsen og Drejers Lærebog i Zoologi og Botanik: Botanikken, forfra til Spidsspirerne.

Naturlære. Jordkloden som Himmellegeme; Vindene og Veirliget, efter mundtligt Foredrag.

7de Klasse.

Religion. Balles Lærebog. Herslebs Bibellistorie forfra til Kongerne, samt den kristne Kirkes [Historie i den apostoliske Tid (her er Apostlernes Gjerninger ofte læst ved Siden af Hersleb, saaledes at omtrent 1 Kap. ad Gangen er gennemgaaet paa Skolen, og Disciplene have da maattet gjengive Indholdet i næste Time).

Moder smaalet. Udvalgte Stykker (prosaiske og poetiske) af den danske Literatur i Perioden fra Holberg til Oehlenschläger. Stileopgaverne have været følgende: Et Landskab. -- En Reise til Petersborg. -- Agur beder: „Giv mig ikke Armod, ei heller Rigdom, men uddel til mig mit beskikkede Brød“. -- En Solnedgang. -- Sammenligning imellem Lises og Birthes Karakter i Ewalds „Fiskerne“. -- Oversætt. af Ciceros Tale for S. Roscius fra America (1 Kap.). -- Paa hvilke af Kjøbenhavns Mærkværdigheder jeg især vilde henlede den Fremmedes Opmærksomhed (Brev eller Dialog). -- Om Luftsyn (Dialog). -- Oversætt. af Ciceros Tale for S. Roscius fra America (20 Kap.). -- Sammenligning imellem Oehlenschlägers „Anders Skov“ og Ewalds „Rungsteds Lyksalighed“. -- Ubi bene, ibi patria. -- Snefoget. -- Krig og Fred, en hjemvendende Krigers Betragtninger. -- Karakteristik af Hovedpersonerne i „Erasmus Montanus“. -- Oversætt. af Ciceros første Tale mod Katilina. -- En Fremstilling af Oc

tavios Tanker om Krigen (efter „Wallenstein“). — Metrisk Oversætt. af et Stykke af Wallenstein. — Metrisk Oversætt. af Prologen til Wallenstein. — En Aften i Theatret. — Oversætt. af Xenofons Anabasis (2den Bogs 3die Kap.). — Klearch (efter Anabasis). — Foraaret kommer! — En Skildring af Hovedpersonerne i P. A. Heibergs Skuespil „Virtuosen Nr. 2“. — Billeder af Vikingelivet. — En Sommeraften.

Tydsck. Af Schillers Wallenstein: Wallensteins Lager, die Piccolomini og de 3 første Akter af Wallensteins Tod. Af Hjorts Grammatik Formlæren, af Syntaxen fra § 600—720. — 38 Stile.

Fransk. Borrings Album littéraire forfra til S. 98, S. 249 „Impressions de voyage“, endvidere Digtene fra S. 254—268 samt S. 275—77, 278—85. Af Abrahams' Grammatik Formlæren; af Syntaxen Artikkelene, Kasus, Infinitiv, Particip. — 37 Stile og Diktater.

Latin. Cicero: Oratio pro S. Roscio, de 4 katilinariske Taler, samt af Lælius de 15 første Kap. Af Madvigs Grammatik er gennemgaaet 1ste Afsnit af Syntaxen og de 4 første Kapitler af 2det. 2 Stile ere skrevne ugentlig foruden 1 Extemporalstil.

Græsk. Xenofons Anabasis fra 1ste Bogs 3die Kapitel til 4de Bog. Homers Odyssees 6te Sang. Tregders græske Formlære.—25 Stile.

Historie. Efter Bohrs nyere Historie den franske Revolution. Af Tillæget ere enkelte Dele læste noget vidtløftigere, navnlig Begivenhederne ved Aaret 1830. Allens Danmarks Historie indtil Kristian den 3dies Tronbestigelse (Danmarks Oldtid er gennemgaaet vidtløftigere).

Geografi. Efter Welschow Rusland, Tyrkiet, Grækenland, Asien, Afrika, Amerika og Australien.

Geometri. Ramus' Geometri til § II om Proportioner og Lighed. — Skriftlige Opgaver.

Arithmetik. De 4 første Regningsarter samt om Proportionerne efter Steens Ledetraad, Kvadratrods- Udregning samt de første Sætninger om Potenser og Rødder efter Diktat.

Naturhistorie. Efter Proschs Dyrerigets Naturhistorie: Leddyr, Bløddyr og Straaledyr. Efter Bramsen og Drejers Lærebog i Zoologi og Botanik: af Botaniken forfra til Monocotylidonerne.

9de Klasse.

Religion. Liscos Lærebog; Matthæi Evangelium i Grundsproget (repeteret) og Kalkars Kirkehistorie; den sidste med stadige Udeladelser og Tilføielser.

Modermaalet. Udsigten over den oldnord. Lit. sluttet; den danske Literaturs Historie indtil den nyere Tid (Foredrag og Examination).

— Opgaverne til skriftlige Udarbejdelser have været følgende:

- 1) Hvilken Indflydelse have det sidste Aarhundredes Opfindelser haft paa at lette Samfærdselen imellem Menneskene? 2) Med hvad Ret kunne vi Danske tilegne os Delagtighed i den oldnordiske Literatur? 3) Hvorvidt kan det betragtes som sørgeligt, at det eiendommelige Oldtidsliv i Norden gik tilgrunde? 4) De fire Menneskealdere, med særligt Hensyn til Horats' de arte poëtica, v. 158-174. 5) Om Forskjellen imellem Naturpoesi og Kunstpoesi, oplyst ved Sammenligning imellem en Kæmpevisse og et nyere Digt. 6) Non satis est, pulchra esse poemata, dulcia suanto! (ars poëtica, v. 99). 7) I hvilken Betydning kan det siges, at det undertvungne Grækenland herskede over sine Overvindere? (Halvaarsexamen). 8) Willst du dich selber erkennen, so sieh, wie die Andern es treiben; Willst du die Andern verstehn, blick in dein eigenes Herz. (Schiller.) 9) Arrebo, den danske Digttekunsts Fader. 10) Hvilke ere de vigtigste Eiendommeligheder, der karakterisere de nordiske Folk? 11) Efterat der er givet en Fremstilling af Digttekunstens Tilstand i Danmark for hundrede Aar siden, vises, hvorledes en ny Retning da blev dels forberedt, dels begyndt. 12) Hvorfor bør vi være forsigtige og milde i vor Dom om andre Menneskers Handle- og Tænkemaade? 13) Gjør Civilisationen Menneskene lykkeligere? 14) Hvori bestod den Forandring i Digttekunstens Maal og Midler, der indtraadte i vor Literatur i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede? 15) Homer og Virgil.

Latin. Cicero: Brutus de claris oratoribus; Horats' Oder 2den og 4de Bog; Epistlerne 2den Bog samt ars poetica; Virgils Aeneide 4de Bog; Ciceros Tale for Roscius og Horats' Epistlers 1ste Bog samt Sallusts Jugurtha repeteret. Til kursorisk Læsning ere Suetonius og Curtius benyttede. 2 latinske Stile ere skrevne ugentlig,

hver anden Uge istedenfor Stil en Version. Af Grammatikken er repeteret Syntaxen. Bojesens Haandbog i Antikviteter og Tregders Literaturhistorie.

Græsk. Sofokles' Aias; Platons Apologi og Kriton; Homers Iliade 22de og 24de Bog. Homers Iliade 6te og 9de Bog, Herodot 5te Bog, Xenofons Hellenica 1 og 5 Bog (Rep.). Tregders Literaturhistorie; Bojesens Antikviteter.

Historie. Danmarks, Norges og Sverrigs Historie fra 1250 (efter Fabricius' Lærebog); den nyere Historie efter Bohr.

Mathematik. Trigonometri, Stereometri, nogle Kapitler af Algebra, Astronomi. (Det tidligere Læste repeteret.)

Naturlære. Varmelæren og Meteorologien efter Petersen. Bevægelseslæren efter Ørsted.

Musiklære og Sang. Det mindre Hold (1te, 2den og 3die Kl.): Øvelser i Note- og Taktlæsning (efter Erslevs Haandbog, 1ste Kursus); 25 Sange ere indøvede. Det større Hold (4de, 5te og 6te Kl.): efter samme Bog hele 1ste Kursus og Læren om Intervallerne og Skalaerne; Træffeøvelser og Øvelse i Taktlæsning; 25 tostemmige Sange.

Tegning (2den, 3die, 4de, 5te og 6te Kl.). Efter Disciplenes forskellige Udvikling er benyttet: Høsteds Tegnebøger og Fortegninger, Gibsmødder, skyggede Ornamenttegninger og Modeller af Træ. Enkelte Viderekomne have ogsaa benyttet Basrelieffer og andre Gjenstande.

V.

I næste Skoleaar bruges følgende Bøger.

Forberedelsesklassen.

Borgens og Rungs Læsebog for Begyndere. En fuldstændig Tabel.

3die Klasse.

Funchs danske Læsebog for de lavere Klasser. Rungs tyske Elementarbog. Balslevs Bibelhistorie. Blankensteiners Atlas.

2den Klasse.

Funchs danske Læsebog for de lavere Klasser. Holsts Smaadigte til Udenadslæsning. Balslevs Bibelhistorie. Rungs tyske Læsebog for Begyndere, 4de Udgave. Erslevs Haandbog ved Sangunderv. 2den Udg. Blankensteiners Atlas.

3die Klasse.

Balslevs Bibelhistorie. Holsts Smaadigte til Udenadslæsning. Bondesens danske Læsebog, 1ste Del. Rungs tyske Læsebog for Begyndere, 4de Udg. Hjorts kortfattede tyske Sproglære. Borrings ABC instructif. Bohrs Lærebog i den gamle Historie. Velschows Geografi. Proschs mindre Naturhistorie. Erslevs Haandbog ved Sangundervisning. Blankensteiners Atlas.

4de Klasse.

Det nye Testament. Balslevs Bibelhistorie. Balles Lærebog. Luthers lille Katekismus. Bondesens Læsebog, 2den Del. Holst poetiske Læsebog. Rungs tyske Læsebog for Begyndere, 4de Udg. Hjorts kortf. tyske Sproglære. Rung og Jürs' Stiløvelser. Borrings ABC. Abrahams' franske Grammatik. Bohrs Lærebog i Middelalderens Historie. Velschows Geografi. Proschs mindre Naturhistorie. Erslevs Haandbog ved Sangundervisning. Blankensteiners Atlas.

5te studerende Klasse.

Det nye Testament. Hersløbs store Bibelhistorie. Balles Lærebog. Holsts prosaiske Læsebog. Holsts poetiske Læsebog. Deutsches Lesebuch v. Jürs und Rung. Hjorts tyske Grammatik. Borrings franske Læsebog for Mellemklasserne. Abrahams' franske Grammatik. Sibberns franske Stiløvelser, 1ste Hefte. Bohrs Lærebog i den nyere Historie. Velschows Geografi. Berg og Møllers latinske Læsebog, 1ste Afdeling. Madvigs latinske Grammatik. Drejer og Bramsens Zoologi og Botanik. Erslevs Haandbog ved Sangunderv. Blankensteiners Atlas.

5te Realklasse.

Det nye Testament. Hersløbs store Bibelhistorie. Balles Lærebog. Holsts prosaiske Læsebog. Holsts poetiske Læsebog. Jürs und Rungs

deutsches Lesebuch. Hjorts tydske Grammatik. Rung og Jürs' Stiløvelser. Borrings franske Læsebog for Mellemlasserne. Abrahams' franske Grammatik. Sibberns franske Stiløvelser, 1ste Hefte. Bohrs Lærebog i den nyere Historie. Velschows Geografi. Drejers og Bramsens Zoologi og Botanik. Steens element. Arithmetik. Mariboës eng. Læsebog „little Jack“. Rosings Formlære. Anckers Parlør. Erslevs Haandbog ved Sangunderv. Blankensteiners Atlas.

6te studerende Klasse.

Caesar de bello Gallico. Phædri Fabler (Thomsen og Møllers Udg.). Madvigs latinske Grammatik. Ingerslevs Materialier til lat. Stile, 1851. Bergs græske Læsebog for de første Begyndere, 1853. Tregders græske Formlære. Borrings franske Læsebog for Mellemlasserne. Abrahams' franske Grammatik. Bohrs Lærebog i den nyere Historie. Velschows Geografi. Deutsches Lesebuch v. Jürs und Rung. Hjorts tydske Grammatik. Jürs og Rungs Stiløvelser. Steens element. Arithmetik. Drejer og Bramsens Zoologi og Botanik. Balles Lærebog. Herslebs store Bibelhistorie. Det nye Testament. Erslevs Haandbog ved Sangunderv. Blankensteiners Atlas.

6te Realklasse.

Balles Lærebog. Det nye Testament. Herslebs store Bibelhistorie. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts tydske Grammatik. Jürs og Rungs Stiløvelser. Borrings franske Læsebog for Mellemlasserne. Abrahams' franske Grammatik. Sibberns franske Stiløvelser, 1ste Hefte. Anckers engelske Læsebog. Anckers Parlør. Rosings engelske Formlære. Bohrs Lærebog i den nyere Historie. Steens elementære Arithmetik. Drejer og Bramsens Zoologi og Botanik. Erslevs Haandbog ved Sangunderv. Blankensteiners Atlas.

7de studerende Klasse.

Cornelius Nepos. Ciceros Taler (Madvigs Udg.) Madvigs latinske Grammatik. Ingerslevs Materialier til lat. Stile 1851. Xenofons Anabasis. Tregders græske Formlære. Balles Lærebog. Det nye Testament. Herslebs store Bibelhistorie. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Schillers Wilhelm Tell. Jürs og Rungs Stiløvelser. Hjorts

tydske Grammatik. Album litteraire. Abrahams franske Grammatik. Sibberns fr. Stiløvelser. Bohrs Lærebog i den nyere Historie. Allens mindre Danmarkshistorie. Velschows Geografi. Ramus' Geometri. Steens elementære Arithmetik. Proschs Dyreriget's Naturhistorie. Døjer og Bramsens Zoologi og Botanik. Erslevs Haandb. v. Sangunderv. Blankensteiners Atlas. Et Atlas over den gamle Verden.

8de studerende Klasse.

Ciceros Cato maior og Lælius (Madv. Udg.). Virgils Æneide. Livius, 1ste Bog. Madvigs latinske Grammatik. Henrichsens Opgaver til Oversættelse fra Latin paa Dansk. Ingerslevs Materialier til lat. Stile. Homers Odyssee. Herodot. Tregders græske Formlære. Tregders Haandbog i den græske Mythologi. Friðrikssons islandske Læsebog. Liscos Troesbekjendelse. Et dansk Testament. Herslebs store Bibelhistorie. Ramus' Geometri. Steens Arithmetik. Allens mindre Danmarkshistorie. Bohrs nyere Historie (1852). Abrahams' tydske Literaturhistorie. Schillers Wallenstein. Lessings Laokoon. Alex. Dumas' Pauline, Murat og Pascal Bruno. Abrahams franske Grammatik. Blankensteiners Atlas. Et Atlas over den gamle Verden.

VI.

Legaterne.

1. De **Moltkeske** Legater ere tildelte:
L. C. M. Wagner (i 9de) og E. Müller (i 2den Kl.).
2. **Hofraad Meyers** Legat er uddelt til:
E. F. Larsen (i 9de), G. Meyer og C. Marckmann (i 7de), W. Lund og J. T. Møller (i 5te), T. Paulow (i 4de), A. Lange (i 3die) og A. Bøndrop (i 2den Kl.)
3. Det **Müller-Nielsenske** Legat vil iaar blive tildelt Dimittenderne Wagner og Larsen (60 Rdlr. til hver).

VII.

Skolens Hovedexamen.

Skriftlig Examen.

Fredag den 13de Juli.

- VII. Klasse. 8—10¹/₂ Latinsk Stil. 11—12¹/₂ Fransk Stil.
4—6 Matematiske Opgaver.
- VI. — 8—10¹/₂ Dansk Stil. 11—1 Tydsk Stil.
4—6 Matematiske Opgaver.
- V. — 8—10¹/₂ Latinsk Stil. 11—12¹/₂ Fransk Stil.
4—5¹/₂ Regning.
- IV. — 8—10 Dansk Stil. 10¹/₂—11¹/₂ Fransk Diktat.
- III. — 8—10 Dansk Stil. 10¹/₂—12 Regning.
- II. — 8—10 Dansk Stil. 10¹/₂—11¹/₂ Tydsk Diktat.

Lørdag den 14de Juli.

- VII. — 8—11 Dansk Stil. 11¹/₂—1¹/₂ Tydsk Stil.
- VI. — 8—10¹/₂ Latinsk Stil. 11—12¹/₂ Fransk Stil.
- V. — 8—10¹/₂ Dansk Stil. 11—1 Tydsk Stil.
- VI. og V. — 4—5¹/₂ Engelsk Stil.
- IV. — 8—10 Tydsk Stil. 10¹/₂—12 Regning.
- III. — 8—9¹/₂ Tydsk Diktat. 10—11¹/₂ Dansk Diktat.
- II. — 8—9 Dansk Diktat. 9¹/₂—11 Regning.
- I. — 8—9¹/₂ Tydsk Diktat. 10—11 Regning. 11¹/₂—1
Dansk Diktat.

Mundlig Examen.

(Værelserne, hvori der examineres, ere betegnede med A, B, C, D, E.)

Dansk.

- Onsdag den 18de Kl. 8—8³/₄ VI. (B).
8³/₄—10¹/₂ V. (B).
4—5 II. (E).
5—6 I. og F. Kl. (E).

Onsdag den 18de Kl. 6—8 III. (D).
 Torsdag den 19de 8—10 IV. (C).

Tydsksk.

Onsdag den 18de 8—10 VII. (A).
 5—6 VI. (C).
 6—8 V. (B).
 Torsdag den 19de 10—12 IV. (C).
 12—2 III. (C).
 1—2 I. (E).
 5—6 II. (D).

Fransk.

Onsdag den 18de 10—12 III. (D).
 6—8 IV. (C).
 Torsdag den 19de 8—10 VII. (A).
 10—12 V. (B).
 4—5 VI. (D).

Engelsk.

Onsdag den 18de 1—2 V. (E).
 Torsdag den 19de 11—12 VI. (D).

Latin.

Onsdag den 18de 10—12 VII. (A).
 4—6 V. (B).
 Torsdag den 19de 10—11 VI. (D).

Græsk.

Onsdag den 18de 12—2 VII. (A).
 Torsdag den 19de 8—9 VI. (E).

Religion.

Onsdag den 18de 12—1 II. (C).
 1—2 I. (C).
 4—6 III. (D).
 Torsdag den 19de 9—10 VI. (E).
 10—12 VII. (A).

Torsdag den 19de Kl. 4—6 V. (B).
6—8 IV. (C).

Historie.

Onsdag den 18de 6—8 VII. (A).
Torsdag den 19de 12—1 II. (E).
12—2 V. (B).
4—6 IV. (C).
6—8 III. (D).
7—8 VI. (E).

Geografi.

Onsdag den 18de 8—10 III. (D).
10—12 IV. (C).
4—6 VII. (A).
6—7 II. (E).
Torsdag den 19de 8—10 V. (B).
12—1 I. (D).
6—7 VI. (E).

Naturhistorie.

Onsdag den 18de 8—10 IV. (C).
12—1 VI. (E).
Torsdag den 19de 8—10 III. (D).
12—2 VII. (A).
4—5 II. (A).
6—8 V. (B).

Naturlære.

Torsdag den 19de 2—3 VI. og V. (B).

Mathematik.

Onsdag den 18de 10—11 $\frac{1}{2}$ VI. (B).
11 $\frac{1}{2}$ —2 V. (B).
Torsdag den 19de 5—8 VII. (A).

Regning.

Torsdag den 19de 10—12 III. (E).

Fredag den 20de Kl. 8—9 II. (E).
10—11 IV. (E).

Sang.

Fredag den 20de 9—10 VII. VI. V. IV.
10—11 III. II. I.

Fredag Middag den 13de Juli ophører Undervisningen for Forberedelsesklassen og 1ste Kl., Torsdag Middag den 12te for de øvrige Klasser.

Examensudfaldet meddeles Lørdag den 21de Kl. 10.

De nye Disciple proves Fredag den 20de Juli Kl. 12 og Mandag den 20de August Kl. 12.

Undervisningen begynder igjen Mandagen den 20de August Kl. 9 paa store Kjøbmagergade 66; i Oktober flytter Skolen til sit nye Lokale i Norgesgaden (Bredgaden) 173. —

Til at overvære denne Examen indbydes Disciplenes Forældre og Foresatte samt enhver, der maatte have Interesse for Skolen.

OM UNDERVISNINGEN
I MODERSMAALET

I ÖVERSTE STUDERENDE CLASSE OG ÖVERSTE
REALCLASSE.

4. ÖVELSER I MUNDTLIG FREMSTILLING.

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AARSPRØVEN OG AFGANGSPRØVEN

I BORGERDYDSKOLEN PAA CHRISTIANSHAVN

fra 26de Juni til 7de Juli og fra 16de til 19de Juli 1855,

UDGIVET TILLIGEMED SKOLEEFTERRETNINGER

AF

Prof. M. HAMMERICH,

SKOLENS FORSTANDER.

KJÖBENHAVN 1855.

LOUIS KLEINS BOGTRYKKERI.

Om Underviisningen i Modersmaalet

i öfverste studerende Classe og öfverste Realclassen.

---

4. Övelser i mundtlig Fremstilling.

Fremstillingskunsten, forsaavidt der kan være Tale om den i en Skole, er fra først til sidst et af Formaalene for den danske Underviisning og bliver paa öfverste Trin dens Hovedformaal. Det gjælder om deels at aabne Øiet for en god Fremstilling og deels ved Övelse at udvikle den tilsvarende Evne. Da det i første Henseende ikke kommer an paa theoretisk, men praktisk Kjendskab til Kunsten, er der ikke Spørgsmaal om at gennemgaae nogen sammenhængende Kunstlære eller Rhetorik, men om leilighedsviis at fremhæve dens Love og Grundsætninger i deres Anvendelse, oplyse, at de i Grunden følge af sig selv, antyde deres ligesaa naturlige Begrændsning og bestandig indprente dem eller lade dem indprente sig snarere ad Fornemmelsens end Erkjendelsens Vei. Selve de skriftlige og mundtlige Övelser give stadig Leilighed til saadanne Vink. Men det, der ved et Begynderarbejde tiltrækker sig Opmærksomheden, er nok saa ofte en Feil eller Mangel som en Fuldkommenhed, saa at det gjerne bliver tydeligere, hvorledes

det ikke skulde være, end hvorledes det skulde være. Ved Siden af de Udgangspuncter for en rhetorisk Veiledning, som tilbyde sig under Rettelsen af Disciplenes skriftlige Udarbejdelser eller Afhøringen af deres Foredrag, maa man derfor gjennemgaae et og andet tiltrækkende Arbejde af modne Forfattere, for at gjøre opmærksom paa, hvorledes Stoffet er udsøgt, ordnet, sammenföiet og Udtrykket valgt i Overensstemmelse med Arbeidets Formaal. For de studerende Disciple skeer dette blandt Andet under Forfatterlæsningen i Latin og Græsk; lignende Oplæsninger i de danske Timer skal jeg omhandle i et fölgende Afsnit. Inidlertid er det först henimod Skolens Afslutning, at man kan slaae ind paa denne Vei. Hovedsagen er og bliver, at en umiddelbar Sands for Fremstillingen i Forhold til det, der skal fremstilles, er tilstede, om end nok saa ubevidst. Hertil bidrager al god Læsning og af Skolefag navnlig Underviisningen i dansk Litteratur, forudsat at man lægger Vind paa umiddelbart Kjendskab til Forfatterne gennem deres Skrifter (s. forrige Afsnit). Det mangler overhoved ikke paa Mönstre i skriftlig Fremstilling, som uvilkaarligt gjøre deres Indtryk, og da den skriftlige og mundtlige Fremstilling i det Hele taget have Vilkaar og Love tilfældes, lærer man af disse Mönstre ikke blot at skrive for sig, men ogsaa at tale for sig; selv for en Taler i engere Forstand gives der intet uundværligere Dannelsesmiddel end Læsning. Men det Særegne ved mundtlig Fremstilling, den friere Stil, da man nemlig ikke skal tale som en Bog, den tydeligere Fremhæven af Hovedpuncterne, da man nemlig skal kunne forstaaes i Öieblikket, fremdeles Alt hvad der hörer til at finde sine Ord og foredrage dem hörligt i Sammenhæng, kræver for saa vidt

særegne Mönstre, og i denne Henseende er Ungdommen temmelig forladt. I Skolen forekommer vistnok hver Dag en Slags mundtlig Underviisning, men under Form af længere sammenhængende Foredrag kan den i Reglen ikke meddeles. Udenfor Skolen er det kun fra Prædikestolen, at der jævnlig tales til en Kreds, hvori ogsaa Skoleungdommen er indlemmet; men afseet fra, at netop det geistlige Foredrag saa hyppigt lider af en uægte Salvelse (til stor Skade for Opbyggelsen), er det i alt Fald et talerisk Foredrag, nærmest henvendt til Fölelsen og Villien og for saa vidt anderledes stillet end den blotte mundtlige Fremstilling af sine Tanker i Sammenhæng, som ethvert dannet Menneske skulde være mægtig. Kortsagt: Ungdommen har rigelig Leilighed til at faae sin Skriveevne uddannet ved at læse, men ikke til at faae sin Taleevne uddannet ved at höre. Derfor maa Skolen, hvad mundtlige Övelser angaaer, i det Hele holde sig til Begyndelsesgrundene (at tale reent, at gaae alene o. d.), men disse maa den heller ikke forsømme.

Ved Skoleövelser, saavel skriftlige som mundtlige, er man naturlig henviist til den Stiilart, der i Modsætning til den bevægende eller Talerstilen kunde kaldes den oplysende, og som i sin höiere Udvikling er Videnskabernes Stiil. At man ikke har med den bevægende Stiil at skaffe og for Alting ikke skal öve Skoledisciple i at holde Taler, behövede neppe at siges, hvis det ikke virkelig var brugt i ældre Tider og endnu brugtes i visse fremmede Skoler, der for Mange staae som Forbilleder. Saavidt jeg kan skjønne, gjælder det om alle Slags Övelses-Taler, at de mindre vedkomme Talerkunsten end Skuespillerkunsten. Men jo yngre man er, des farligere er det at spille Comedie med sine

personlige Følelser. Derimod er der aldeles Intet farligt i, om man til Övelse fortæller en historisk Begivenhed eller udvikler en Tankerække; i alt Fald er det ikke farligere at gjøre det mundtligt end skriftligt, og skriftlige Övelser i denne Retning, Afhandlinger, Udarbejdelser i Modersmaalet, have gammel Hævd i Skolen og ville altid hævde deres Plads. At man forresten under alle Omstændigheder og ved det Mundtlige som Skriftlige skal undgaae Præget af reent formelle Övelser, ved saavidt muligt at vælge Emner, som ere lærerige ogsaa fra Indholdets Side, vil blive en af Hovedsætningerne i det Følgende. Saadanne Emner tilbyde sig, naar man, uden ligefrem at vælge et Stykke af Skolebogen, alligevel søger dem mellem den Mangfoldighed af Kjendsgjæringer og Forestillinger, som ligge under Skolens Lys og gribe ind i dette eller hiint Skolefag, svarende til denne eller hiin Videnskab og til den Side af Tilværelsen, som den vil bringe os til Bevidsthed.

Disse Emner, opgivne til skriftlig eller mundtlig Behandling, have alle det tilfældes, at de skulle udføres i den Stilart, vi have kaldt den oplysende. Men Tilværelsen, om hvilken de tale, er i sig selv saa mangecartet, at man i Betragtning heraf skulde vente, at det for hvert nyt Stof, der skal fremstilles, blev et nyt Arbejde at udsætte det i Ord, og at Vanskeligheden ligefrem stod i Forhold til Grundstoffets Egenheder. Virkelig see vi ogsaa den oplysende Stilart forgrene sig i visse Hovedarter, som svare til Hovedegenhederne ved det Stof, der er Gjenstand for Oplysningen. Stoffet, som det oprindelig foreligger, er nemlig deels den livagtige Tilværelse, enten i dens Bevægelse (som en Begivenhed osv.) eller i dens Hvile (som en Tilstand, en Skikkelse osv.), og deels den i Aanden opførte Tankebygning,

der viser Tilværelsens indre Sammenhæng. Hertil svare nu Fremstillingens Hovedarter: Fortælling, Beskrivelse og Begrebsudvikling. Fortællingen holder sig til Gjenstandens egen Bevægelse og har deri sin Leder; Beskrivelsen maa selv bevæge sig i og om den foreliggende Gjenstand, som dog ogsaa her er tilstede i anskuelig Virkelighed; Begrebsudviklingen har ikke noget saadant udvortes Tilhold. I Overeensstemmelse hermed ville vi da finde, at det kræver større Anstrengelse eller forudsætter større Aandsmodenhed at udvikle en Tanke end at fortælle en Begivenhed. Men i sin fulde Udstrækning gjælder Alt dette kun, naar man fra nyt af skal fremstille sit eget legemlige eller aandelige Öies Syner og ligesom forvandle dem til Sprogforestillinger. Og hvorofte vil dette skee? Selv den, der som Öienvidne beretter om et Slag, har kun oplevet Lidet af dets vextende Skjæbner, men samler og gjengiver, hvad Andre have fortalt ham; ja, det Lidet, han personlig har oplevet, har gjerne saa Meget tilfælleds med hvad han ved andre Leiligheder har hört eller læst og derved faaet saa at sige sat i Ord, at hans Beretning derom kun tilnærmelsesviis kommer til at bære Præget af en Fremstilling paa første Haand. Saaledes ogsaa Naturforskerens Beskrivelse af en Dyreart, han selv har opdaget. Jo mere den Enkelte eller den Tidsalder og det Samfund, han tilhører, benytter de sproglige Meddelelser, klarer sin Forestillingskreds ved at höre og læse, skrive og samtale, des mere maa man i nye Meddelelser gjøre Afkald paa den Oprindelighe'd, som kunde findes paa et lavere Udviklingstrin, til Vederlag for de mange andre Fortrin, der udmærke det höiere Trin; at der netop i en litterær Tidsalder kan være en egen velgjørende Friskhed ved det, der siges eller skrives af begavede Folk, som ikke ere litterære, vil vist Enhver

have erfaret. Heri ligger nu forskjellige Vink ogsaa om Ungdommens Underviisning. Hvad der paa dette Sted vedkommer os, er kun den almindelige Kjendsgjerning, at Meget, der forholdsviis kan gaae for en Fremstilling paa første Haand, igrunden ikke er det i samme Grad, som det seer ud dertil. Næst den ovenfor begrundede Inddeling af Foredraget i Fortælling, Beskrivelse og Udvikling, maae vi altsaa fremhæve den nok saa indgribende Modsætning imellem Fremstilling paa første Haand, som sjælden forekommer i sin Reenhed, og Gjengivelse af en forud given Fremstilling. Det vil let skjønnes, at forsaavidt der blot bliver Spørgsmaal om en Gjengivelse, lidt meer eller lidt mindre selvvirksom, *taber hiin Inddeling af Fremstillingens Hovedarter en stor Deel af sin Betydning, og Vanskelighederne ved de forskjellige Arter blive ikke blot overalt ringere, men tillige indbyrdes mere eensartede. At gjengive en Fortælling, en Skildring, en Begrebsudvikling, forudsat at vi forstaae Gangen deri, er væsentlig een og samme Opgave; hvor let eller vanskelig den bliver at løse, vil ikke saameget beroe paa, hvorledes Stoffet i og for sig er beskaffent, som hvorledes det er os overleveret, og hvor nær vi ved Gjengivelsen skulle holde os til det Overleverede.

Dette gjælder om litterære Meddelelser i Almindelighed og for Skolens Vedkommende om de skriftlige som om de mundtlige Övelser. Kun er man i Skolen endnu mere end andensteds henviist til den gjengivende Fremstilling. Hvad Disciplene kunne have personlig oplevet, hænger gjerne sammen med Familielivet og kommer i alt Fald ikke Skolen ved, om de end selv vilde gjøre den til deres Fortrolige; desuden er det i Almindelighed noget fattigt af Indhold og lyder endnu fattigere, end det er. Ligeledes hvad de i den

Alder kunne have undersøgt ad Iagttagelsens Vei: det kan være af største Betydning for dem selv, uden derfor at egne sig til Gjenstand for en sammenhængende Fremstilling. Om Udbyttet af deres frie Tænkning, der imellem Videnskaberne har sit Tilsvarende i Philosophien, vil man endnu lettere blive enig; thi vistnok hviler ethvert Menneskes Betragtning af Tilværelsen paa en Opfattelse af Tingenes Væsen, som nærmest fremgaaer af den medfødte Aandsretning og de tidlige Indtryk, altsaa af Forudsætninger, der allerede ere tilstede i Ungdommen; men Philosophien skal voxte længe, inden den kan sætte Frugt, og at pirre ved dens Spirer fører ikke blot ikke til Blomstring, men tvertimod til Vantrivning og Vissenhed. Saaledes komme vi igjen tilbage til den Grundsætning, at man skal lade Ungdommen i Fred med dens private Smaabegivenheder og Grublerier, skjønne paa, at de aabne Öiet ogsaa for det, der skal læres, støtte sig til dem i deres Almindelighed, men naar der spørges om skriftlige eller mundtlige Skoleøvelser, søge Emnerne for en fortællende, beskrivende, udviklende Fremstilling nærmest fra det Stof, der kan være modnet ved Læsning eller Underviisning. Fra regnet en og anden Beskrivelse af en let overskuelig Gjenstand o. d., vil det altsaa blive noget i Sprogform Givet, som skal gjengives. Paa den anden Side gjælder det om, at Opgaven kan „vække Interesse og saavidt muligt sætte de aandelige Drifter i Virksomhed.“ Derfor maa Gjengivelsen ikke blive staaende ved simpel Gjentagelse, allermindst af hvad der i en given Form bliver indprentet som Læregjenstand. I Forhold til det lavere eller høiere Udviklingstrin maa Selvvirksomheden tages i Beslag, dels til at skaffe Stoffet tilstede, dels til at bearbejde det,

samle og ordne det under de Eenheder, som Grundtanken angiver, afpasse Omfanget af de enkelte Bestanddele, stemme Indklædningen efter Indholdets Beskaffenhed og saaledes om-danne det Givne til et nyt sammenhængende Hele. Dette er Formaalet for de særegne Fremstillingsövelser. Men Vilkaarene ved en skriftlig og en mundtlig Fremstilling ere saa forskjellige, at Opgaverne maae blive det i samme Forhold.

Det er ikke her Hensigten at före Beviis for, at Skolen ikke bör lade den mundtlige Fremstillingsevne uden Röggt og Pleie, ligesom i lang Tid den skriftlige. I en tidligere Afhandling („Om det mundtlige Foredrag, hvorfor og hvorledes det bör udvikles i vort Underviisningsvæsen“ Kbhv. 1841) har jeg søgt at godtgjøre Trangen til mundtlige Övelser i Skolen og Disputereövelser ved Universitetet, — først ved at fremhæve det personligt Dannende netop ved mundtlig Fremstilling eller Forhandling, som ikke kan erstattes ved de Dannelsesmidler, vi have tilfældes med de Dövstumme, nemlig at læse og skrive, og som netop savnes under den stigende Benyttelse af disse Dannelsesmidler, — dernæst ved at fremhæve det mundtlige Ords Betydning i Livet, saaledes som Livet i alle Forhold har udviklet sig, altsaa dets Betydning ikke blot for dem, hvis Embede det bliver at före Ordet, men for enhver Mand af almindelig Dannelse. Selv det egentlige Talerkald, f. Ex. den geistlige Talers, har sin udvortes Forudsætning i Evnen til at udtrykke sig mundtligt i Sammenhæng; denne Evne uddannes naturligst og renest i Forbindelse med den heelt eller halvt videnskabelige Uddannelse, ved Behandling af derhen hörende Emner, og har man sprunget dette Led over, vil man faae

vanskeligere ved paa Prædikestolen at være sig selv og ikke sit Gjenfærd eller endog Gjenfærd af en anden, maaskee virkelig afdöd Taler, hvis Stiil man anseer for den rette Prædikestiil. Disse Antydninger om de mundtlige Skoleövelsers Adkomst maae være nok paa dette Sted. Jeg skal her gjöre Rede for, hvorledes jeg, navnlig i Afgangsclassen, har sögt at iværksætte det, som fra först af kun var et Önske og en Plan.

Tanken har altid været, at mundtlige Övelser skulle betragtes som et Led af Underviisningen i Modersmaalet. alle Classer igjennem, forsaavidt Læreren har Lyst og Leilighed til at dyrke denne Side af sit Fag. Paa vor Skoles nederste Trin, som gaaer indtil en Lavalder af 10 Aar — i 3die, 2den og 1ste Underklasse — gaves der, Bibelhistorien fraregnet, oprindelig ingen Underviisning i Historie, og Savnet heraf gav Anledning til, först som Forsög, at sætte en Slags indledende historisk Underviisning, meddeelt ved mundtlig Fortælling, i Forbindelse med den simpleste Form af Övelserne, nemlig som Gjenfortælling (jfr. Program for 1844, S. 25). Dette har siden været en staaende Bestanddeel af Underviisningen i de yngste Classer og er optaget i flere Skoler. Læreren i Dansk (Hr. Krossing) fortæller af den nordiske Sagnhistorie, nærmest efter L. Müllers Danmarkshistorie, et Skrift, der maaskee meer end nogen anden dansk Bog er affattet ikke i Skriftsproget, men i Talesproget, og som tillige ved Valg af Stoffet egner sig til denne Brug. Et mindre Stykke fortælles og bliver strax efter gjentaget af een eller flere af Disciplene; naar et Af-snit er færdigt, f. Ex. Regnar Lodbrog, gjentages det under Ect, ligeledes kun af Disciplene, för man gaaer videre: Hu-kommelsen er i den Alder saa tro, at de fleste kunne hjælpe

sig selv frem ved den sidste, samlede Gjentakelse mod Skoleaarets Slutning. Ved Aarspröven kommer Enhver til at fortælle et Stykke af hvad der saaledes er indprentet uden Bog. Der anvendes, Aaret igjennem, en Time om Ugen, og dermed naaer i Almindelighed den 3die Underklasse til Frode Fredegodes Död, den 2den til Ansgar, den 1ste til Knud den Store. Hensigten er at lære Sagnene fra Nordens Oldtid og at öves i sammenhængende Fortællen, det Ene med det Andet; at man lægger Vægt paa Indholdet, er her meer end nogensteds en Betingelse for, at man tör tage Hensyn til Formen, og tjener til at indskjærpe det rette Forhold imellem Stoffet og dets Form, ved strax at sætte det Formelle i tilbörlig Afhængighed. I de fölgende Classer (Fælledsclasserne, Realclasserne, de studerende Classer indtil den överste) er der færre Timer i Dansk, og efterat Retskrivningen er nogenlunde indprentet, begynde de skriftlige Arbejder at gjöre Tjeneste som Fremstillingsövelser; der er saaledes baade mindre Tid og mindre Trang til mundtlige Övelser, der ogsaa med Hensyn til Emner have nogen Vanskelighed paa dette Trin. De fortsættes efter Leilighed, her under noget friere Former, idet navnlig det, der bliver at gjengive, ikke er mundtlig meddeelt, men skal omsættes fra Bogsproget og efter Omstændighederne maaskee ogsaa paa anden Maade tillempes. Undertiden opgives et bestemt Emne, og Kilden (en Reisebeskrivelse, en historisk Fortælling) bliver nærmere anviist; men især paa det lavere Melletrin bliver Valget helst overladt til Disciplene selv, og efter den forskjellige Smag vælge de da Folkesagn, Smaafortællinger, historiske Træk o. d.; det er gjerne fra deres Morskabslæsning, de hente Stoffet, og at der tages Nytte af den vaagnende Læselyst, er hverken til Skade for dem selv

eller de Andre. Paa egen Haand at beskrive noget Kjendt eller Seet, hörer til de vanskelige Opgaver, selv om den Vedkommende er nok saa fortrolig med sin Gjenstand: ved den Leden og Hjælpen fra Lærerens Side, som kan blive nödvendig for at fuldstændiggjøre Beskrivelsen, taber let Foredraget sin Egenskab af sammenhængende Foredrag. Saa-danne Emner passe i alt Fald ikke for en noget modnere Alder, som vel skulde kunne gjöre det bedst, men nödig gjör det, fordi Smagen og Fordringerne voxe endnu hurtigere end Evnen.

I den toaarige Afgangsclasse, hvorom jeg nærmest skulde give Oplysning, har man ved Fremstillingsövelserne Alt det at stötte sig til, som en Skole kan yde: den Almeendannelse, de Kundskaber, de Interesser, som kunne være Udbytte af de mange Aars Skolegang og Hjemmeflid, tilmed en Aldersmodenhed, som betegnes ved Lavalderen af 16 Aar for Indtrædelsen og 18 Aar for Afsangen. Den samtidige Overgang paa den ene Side fra Drengalder til Ungdomsalder, paa den anden Side fra Arbeiden paa Grundlaget og Lectielæren til en begyndende Studering, har hos de Fleste allerede i nogen Tid været at spore i deres danske Udarbejdelser; i de to sidste Skoleaar pleier Fremgangen i denne Retning at være paafaldende. Under en saa stærk Udvikling, ikke mindre stærk end den forrige i Underclasserne, ved Overgangen fra Barn til Dreng, maa det mundtlige Foredrag nödig forsømmes. Foruden dets Vigtighed i og for sig, som Dannelses- og som Meddelelsesmiddel, kan det heller ikke blive uden Indflydelse paa det skriftlige Foredrag; thi den langsomme, tilmed eensomme skriftlige Udarbejdelse förer let til noget Piint eller Opskruet i Udtryksmaaden, medens ved mundtlig Fremstilling Jevnhed og Færdighed er en paa-

trængende Fordring. Hvad forresten Vexelvirkningen angaaer, have vistnok de mundtlige Övelser langt mere Stötte i de skriftlige, end omvendt: det er ved Skriveövelser, at man kommer til at sigte sine Tanker og vride sit Udtryk, saa at Vandet löber af, og med god Grund anbefales det selv den færdig dannede Taler, idelig at skrive (jfr. Qvintilian l. X, cap. 3). I Overensstemmelse hermed ordnes Fordelingen mellem det Skriftlige og Mundtlige. Hvad der kan fordres af selvstændigere Opfindelse og Bearbejdelse, Stoffet vedkommende, eller af tilsvarende Egenskaber ved Indklædningen, bliver nærmest övet ved de skriftlige Udarbejdelser, hvor Opgaverne vælges og Arbejderne gennemgaaes efter disse Hensyn; derom vil der blive handlet i næste Afsnit. Ved de mundtlige Övelser, hvor der er mindre Betænkningstid og desuden Tilhørere, som genere, naar der kludres, maa man i Almindelighed holde sig til en renere Gjengivelse, end der kan passe for de skriftlige Arbejder paa samme Trin. Medens det nu i og for sig kan være ret tjenligt at öve Færdigheden i simpelthen at gjengive i Sammenhæng, vil man dog, i samme Grad som der maa gjøres Afkald paa en friere Behandling af Emnerne, være opfordret til paa anden Maade at gjöre dem lærerige og tiltrækkende, saavel for den, der öves, som for den, der overvære Övelsen. Foreløbig stille Fordringerne sig da saaledes: For det Förste maa Stoffet egne sig til, efter fornöden Forberedelse, at sættes i Stiil paa staaende Fod; thi skulde det være forud udarbejdet og kun fremsiges, blev det til en Declamationsövelse, hvorom her ikke er Tale. For det Andet maa Stoffet egne sig til at vække Deeltagelse hos den Fremstillende ved, efter Opgavens Beskaffenhed, enten som Kjendsgjerning eller som Tankerække at gribe ind i

hans almindelige Dannelse; thi tænker han under Forberedelsen og Foredraget kun paa det Formelle, paa sin Fremstilling og sig selv som den Fremstillende, vil det mislykkes for ham og snarere være til Skade end til Gavn. Fremdeles maa Stoffet egne sig til paa lignende Maade at vække Deeltagelse hos Tilhørerne, saa at de ikke blot ere iagttagende, men opmærksomme og modtagende. Lægge de ikke Mærke til det, der siges, saa ville de des mere lægge Mærke til den, der siger det; han kan ikke undgaae dem, naar de ere tilstede, ligesaalidt som de kunne undgaae ham. Men han kan heller ikke undvære dem; thi at tale uden Tilhørere, er en Uting, og virkelige Tilhørere blive de kun, forsaavidt Gjenstanden og ikke den Talende eller hans Maade at tale paa tiltrækker deres Opmærksomhed. Overhovedet kunne disse Øvelser ikke, som de skriftlige, betragtes som et Mellemværende med Læreren som saadan. Man tænke sig ved Privatunderviisning: en Lærer opfordrende sin eneste Elev til at holde et mundtligt Foredrag! Det er kun i Skolen eller rettere sagt i Classen, som en velkjendt Kreds af Medstuderende, at den sammenhængende Tale naturligt kan faae sin foreløbige Uddannelse. Men en Betingelse er, at det, der siges, vækker Deeltagelse ogsaa ved sit Indhold; og kun Følelsen af, at man har Noget at meddele, som kan vente Opmærksomhed, selv om det bliver svagere udført, giver Øvelserne i mundtlig Fremstilling deres Sandhed og dermed deres Betydning.

I Begyndelsen brugte jeg selv at opgive Emnerne og anvise Skrifter, der kunde benyttes til Hjælpemiddel; saavidt muligt bleve flere Emner samlede under een Opgave (f. Ex. „Negerslavehandelens Opkomst, Negernes Behandling før, under og efter deres Overfart, Indsigelser mod Slave-

handelen“; „Baldersmythen efter Edda, efter Saxo, Evalds og Øhlenschlægers Balder“; „Indholdet af Livius's 3die Bog 1—43, forsaavidt der handles om Roms indre Historie“). Opgaven blev saaledes fordeelt, at en Deel af Classen fik samme Afsnit at forberede sig paa, og Een af dem eller i Fortsættelse Flere kom til at foredrage det. Men foruden at det i Tidens Længde kunde blive vanskeligt at opdrive saadanne fleerleddede Opgaver med tilhørende Kilder, forudsat at man bestandig søgte nye Opgaver, hvilket en Lærer altid maa lægge an paa for at kunne arbeide med lige Friskhed, var der ogsaa noget Misligt i, at Saamange af Disciplene kom til at høre paa Noget, de selv havde forberedt sig paa at fremstille. Heller ikke er det givet, at et Emne, der i sig selv kunde være passende, netop vilde passe for den, der fik det foresat; ethvert friere Arbeide trives bedst ved al den Frivillighed, der efter Omstændighederne kan indrømmes. Da de mundtlige Øvelser i det Hele vakte megen Interesse, gik jeg over til at lade Disciplene selv vælge Emner, snart af fortællende, snart af beskrivende, snart af begrebsmæssigt Indhold, og deres Selvvirkosmhed blev saaledes taget fuldstændigt i Brug med at opsøge de heldigste Emner. Men et saa ubundet Valg er langt fra saa let som det synes, og den Mangfoldighed af Emner, som tilsidst bragtes tilveie, var gjerne saa broget, at det blev vanskeligt, ved den nærmere Aftale om Rækkefølgen, at bringe nogenlunde Sammenhæng imellem dem. Jeg har derfor foretrukket at forbinde en vis Frihed i Valget med en vis Indskrænkning, ved nemlig at holde Opgaven i stor Almindelighed, men indenfor de angivne fælleds Grændser lade Enhver vælge Emne og søge Hjælpemiddel efter bedste Leilighed. Skolens Bogsamling kommer her til god Nytte. Naar Opgaven, forud aftalt og tydeliggjort,

bliver moden til Behandling, nævner Hver sit Emne samt den Kilde, han vil holde sig til, og Emnerne ordnes deels efter Lighed, deels efter Modsætning, saa at de saavidt muligt gribe sammen. Der bliver gjerne Anledning til et og andet Raad om bedre Valg af Emne eller Kilde. De seneste Opgaver, som de efter Tid og Leilighed have tilbudt sig, skal jeg her anføre, tilligemed enkelte af de derhen hørende, selvvalgte Emner:

„Fortælling med Stof af Middelalderens Historie.“ (Her valgtes f. Ex. Knud Lavard efter Saxo, Toget til Estland, Longobarderne i Italien, Damasks Beleiring i det andet Korstog, Carl den Dristiges Død, den sicilianske Vesper osv.)

„Skildringer af vilde Folkefærd.“ (Vender, Zigeunere, Natmandsfolk, Scytherne efter Herodot, Hunner, de canadiske Vilde osv.)

„Indholdet af Platos Symposion.“ (Indledning, Phædrus's Foredrag, Pausanias's osv., Oversigt over det Hele: Denne Opgave hører nærmest til de førstnævnte; Dialogen var nylig læst i Grundsproget.)

„Fortælling med Stof af Afrikas, Amerikas og Australiens ældre eller nyere Historie.“ (Cambyses's Tog til Ægypten, Carthagos Fald efter Appian, Saladin, Columbus's Landing, Colonien Sidneys Anlæggelse osv.)

„Skildringer hentede fra Litteratur- og Kunsthistorie.“ (Chinesernes Litteratur; Senecas Levnet; Troubadourerne; Cervantes, Swift, Holberg, Bellman, Rask; Michel Angelo, Salvator Rosa, Mozart osv.)

„Beskrivelse af forskellige Arter Jagt og Fiskeri.“ (Perlefiskeri, Fiskefangst ved Heste efter Humboldt, Grindefangst, Krokodilfangst, Boajagt, Jagt paa Flodheste, Næshorn, Elefanter, Fangsten med Lasso osv.).

„Udviklinger og Skildringer vedkommende den augustæiske Tids Culturforhold og Tankegang.“ (Cynikerne efter Poul Møller, Epicur og hans Lære, Stoikerne; Augusts Levnet, Ovid; et romersk Huus efter Gallus, Drikkegilder hos Romerne, Bajæ osv.)

„Historiske Fortællinger, helst efter Samtidige, med Udelukkelse af de sidste 100 Aar.“ (Jerusalems Beleiring under Ezechias, Herodes mod Araberne efter Josephus, Jerusalems Ødelæggelse efter Josephus og Tacitus, Slaget ved Pharsalus efter Cæsar; Knud den Helliges Død efter Saxo, Arconas Indtagelse i gl.; Carl den 12te i Ukraine efter Voltaire osv.)

„Historiske og geographiske Skildringer vedkommende Afrika og Australien.“ (Afrika efter Herodot, Slaget ved Zama efter Livius, Mamelukerne, Cairo og Pyramiderne, Mungo Parks Reise til Niger, Madeira efter Bille, Tonga-Øerne osv., Sydhavsøernes Natur.)

„Skildringer af Sammenstød mellem Folk af forskellige Culturtrin.“ (Brennus i Italien efter Livius, Cortez i Mexico, Væringerne, Hanserne i Bergen efter Holberg, Japaneserne og Europæerne, Kotzebues Audients hos Dronningen paa Sanwicksøerne osv.)

„Mærkelige Landesyrer, Beleiringer og andre Landeplager i ældre og nyere Tider.“ (Pesten i Athen efter Thucydid, Pesten i Florents efter Boccac, den sorte Død, Pesten i Kjøbenhavn efter Mansa, Koppesyggen i Grønland, Reisere Iddebrandshistorie, Jordskjælvet i Lissabon, Sagunts, Antiochiens, Leydens, Saragossas Beleiring osv.)

„Emner af Kirkens Historie.“ (Augustins Omvendelse, Wiclefs Levnet, Joh. Huss, Hussiterkrigen, Loyolas Levnet efter Ranke, Jesuiterne, Zinzendorf, Hernhuterne, den engelske Mission i China osv.)

I Løbet af de to Aar, der tilbringes i Afgangsclassen, faaer enhver af Disciplene nogle Gange Leilighed til selv at øves og, hvad der paa sin Viis kan være ligesaa nyttigt, at høre paa alle de Andre. Hyppige Øvelser, selv om Tiden tillod dem, er der ingen Trang til; i det Hele staaer Udbyttet kun til en vis Grad i Forhold til Hyppigheden. En nogenlunde talrig Classe er heldigst for de mundtlige Øvelser; thi foruden den større Opfordring til at gjøre sit Bedste ved Valget og Forberedelsen, er det i sig selv lettere at tale, naar Flere end naar Faa høre, og lettere at skjønne, hvorpaa det kommer an, naar man hører flere Forskjellige tale. Imidlertid er der ogsaa en Grændse herfor, og allerede Hensyn til den Tid, det medtager at lade den Ene efter den Anden foredrage sit Emne, kræver en Begrændsning af Antallet. Da det nu ligger i en Skoles Bestemmelse som Skole, hvis den overhoved tillægger disse Øvelser nogen Betydning, da ogsaa at lade hver Enkelt faae Deel i dem, har jeg under den her omtalte Form af Øvelserne, der ikke gjør større Krav til Flid, Lyst eller Evne, end den øvrige Underviisning, ikke betragtet det som en frivillig Sag, om Nogen vilde deeltage eller ikke, og der er heller aldrig yttret Ønske om at forbigaaes. Saaledes har enhver Opgave medtaget 6—8 af de danske Tinner; der er vel i Gjennemsnit stillet tre Opgaver i de to Aar, som er Classens Underviisningstid.

Hvad Fremgangsmaaden forøvrigt angaaer, thi en Methode har det aldrig været, skal jeg indskrænke mig til nogle faa Antydninger. Det Meste følger allerede af Øvelsernes Hensigt og almindelige Character. Da Foredraget skal være sammenhængende, maa fölgelig den, der har Ordet, tale uden Afbrydelse, med mindre der en sjælden Gang kan

blive Anledning til at indskyde et Spørgsmaal, som naar der indtræder en öieblikkelig Benauelse eller noget andet Tegn paa, at Tankerne tage en personlig Retning istedenfor at holde fast ved deres Gjenstand; et Realitetsspørgsmaal förer dem uvilkaarligt til Sagen. Naar et Foredrag er sluttet, gör jeg strax de Bemærkninger, der paatrænge sig enten om Enkeltheder ved Gjenstanden selv eller om dens Behandling; der er gjerne Leilighed til at fremhæve en eller anden almindelig Regel, som bliver anskuelig netop ved at kunne anvendes paa det bestemte Tilfælde, og igrunden kun tjener til at indskjærpe, hvad et umiddelbart Indtryk allerede har sagt. Det er jevnligt det Samme, der kommer igjen under nye Anvendelser. Hvad saaledes Valg af Emne angaaer, gives der tidt nok Leilighed til at minde om, hvor meget det afhænger af et skjönsomt Valg, om Foredraget kan lykkes eller ikke. Et fortærsket Stof kjeder Tilhörerne eller gör dem kritiske; ikke mindre kjeder det den, der skal behandle det; söger man da et nyt, kommer det an paa at skjelne, om dets Tiltrækning oprindelig ligger i Indholdets Masse, livagtig udformet, eller i den subjective Indklædning; thi at gjengive en Forfatters Aandrigheder og lyriske Vendinger er en forlegen Sag, og undgaaes de, bliver maaskee det Hele fladt. Selv det taknemligste Stof kan sjælden gjengives heelt og holdent som det er at læse, mindst naar det kun er et Brudstykke, og det bliver derfor nödvendigt at udstrække Valget ogsaa til de enkelte Bestanddele af det Valgte. Hvad Forberedelsen videre angaaer, gjælder det om frit at tilegne sig Stoffet, og altsaa ikke stille sig til Opgave at gjengive det, man har udsögt af sin Kilde, men ved dennes Hjælp at fremstille sin Gjenstand. Enhver Forglemmelse heraf mærkes let, enten paa en ligegyldig,

routineret Sikkerhed, der i sin høieste Udvikling træffes hos Forevisere i et Menageri, eller paa en forlippet Famlen efter visse bestemte Udtryk, ligesom ved Oversættelse fra fremmede Sprog. Skal man kunne fremstille Noget for Andre, maa man vide Mere derom, end man skal sige. Under selve Foredraget bliver det billigviis Hovedsagen at tænke paa det, man taler om; er man godt forberedt og for saa vidt inde i Sagen, og er man tillige godt samlet, ville Ord og Sætninger, Betoning, Ophold i Talen, kort Alt hvad der giver det mundtlige Foredrag Udtryk, af sig selv falde saa rigtigt og naturligt, som man efter sin maaskee høist ufuldkomne Smag og Færdighed er istand til at give det. Kun for med det Samme at komme ud over disse Ufuldkommenheder, maa man under Foredraget, jo mindre det her kan anspænde ved sit Indhold, have nogen Tanke tilovers for de Unoder, man er gjort opmærksom paa; de ere sjælden saa personlige, at der jo gjentagne Gange er givet Vink desangaaende. Saaledes mangler det ikke paa modsatte Exempler til at oplyse de Fordringer, der særlig gjælde den mundtlige Fremstilling. Et sammenhængende Foredrag, bestemt til at høres af en større Kreds, kan ikke tilstede de Skjodesløsheder, som endog støde i daglig Tale: uædle Udtryk for en ædel Forestilling, sjudsket Udtale, Sætninger med dobbelte Ledde, en overdaadig Brug af Partiklerne „og saa, og saa, og derpaa saa“ eller af det skarpsindige „men“. Endnu mindre kan det dog tilstede et Ordvalg, en Udtale, en Sætuingsdannelse, som kun har sin Hjemmel i Bögerne og Stavemaaden, ikke i den dannede Tale. Da iblandt de forskjellige Dialecter, som her tales, Skriftsproget noget nær er den hyppigste, bliver der Leilighed nok til at minde om, at et Skriftsprog altid danner

sig efter sit Talesprog og ikke omvendt. Ved at høre et Menneske tale som en Bog er der noget Uhyggeligt, Spøgelseagtigt, som først forsvinder, naar han virkelig tager Bogen og begynder at dictere. En og anden Fortalelse eller Familien og Ubethjælpssomhed er ikke nær saa skadelig for Indtrykket, som dette Skriftsprog, der gjør hele den personlige Fremtræden til en Usandhed. Ligesom nu Alt dette følger ligefrem af det mundtlige Foredrags Natur, saaledes ogsaa forskjellige mindre Enkeltheder: at Navne, Tal og hvad Andet der ikke flyder sammen med de omgivende Ord og altsaa, naar det overhøres, ikke lader sig gjætte af Meningen, har dobbelt Krav paa en tydelig Udtale; at man af samme Grund maa begynde hörligt, men ogsaa jevnt, uden at sætte for stærkt an; at man, næst at tænke paa det, man siger, bestandig maa løbe noget forud med Tankerne, ligesom man gjør med Öinene paa en stenet Vei, og at man navnlig maa vide med sig selv, naar man vil ende, for ikke, overrasket ved at være færdig, enten at slutte pludseligt, med et Ryk, eller afbrudt og hviskende ligesom Helten i en Tragedie, naar han har faaet Stikket; at man ikke ved keitede Bevægelser maa modarbeide Indtrykket af det, man siger, ikke pille Værk af Gardinsnoren, svaie hid og did med Legemet, stirre som en Voxfigur osv.

Alle saadanne Mangler ved Opdragelsen, der med Tiden kunne blive til Uleilighed, komme tydeligst frem ved de mundtlige Övelser og kunne her tildeels overvindes, i alt Fald med Henviisning til et eller andet Huusraad. Mod Feil ved Mæle eller Udtale er det simple Raad, at faae Leilighed til at læse höit, mod Hakken og Smaastammen, at oversætte en let Text fra Bladet o. d., da man altid bedst kan hjælpe paa en enkelt Side af det Formelle, hvor der

ikke er noget Vigtigere, der tager Opmærksomheden i Beslag. Ved selve Fremstillingsøvelserne, afseet fra det Lærerige i Indholdet, er det Foredraget i Almindelighed, der bliver dannet; Mange gaae kjendelig frem i Jevnhed, Frihed og Sikkerhed, medens de Alle faae en bedre Forestilling om, hvorpaa det kommer an. Hertil bidrage de Vink, der gives dem personlig, men især dog de Iagttagelser, de anstille som Tilhørere, saavel ved de dygtigere som ogsaa ved de svagere Foredrag. Da man, efter Æsop, „har sine egne Feil i en Pose paa Ryggen, men Andres forpaa,“ er det ofte lettere at see de fælleds Svagheder hos Andre, end hos sig selv. I denne Henseende kunne netop de svageste Foredrag være de lærerigste.

Opgaver som de hidtil omtalte har jeg brugt i den forrige øverste studerende Classe og bruger dem, efter Skolens Udvidelse, i Afgangsclassen. At de væsentlig gaae ud paa en Gjengivelse, stemmer med de Fordringer, der maae stilles, saavel paa de Talendes som paa Tilhørernes Vegne. Det er heller ikke vanskeligt at finde passende Emner til Fortælling og Beskrivelse. Men hvad Begrebsudvikling angaaer, bliver der for alle Vedkommende noget Trættende ved en Række Gjengivelser af fremmede Tanker og Betragtninger, saaledes som de her kunne ventés tilegnede. Underviisningen stræber vel at klare forskjellige Grundbegreber, men aldeles foreløbigt; Disciplenes friere, selvvalgte Læsning gaaer kun undtagelsesviis i Retning af Drøftelsen af almindelige Sandheder. Derimod er der ikke faa herhen hørende Spørgsmaal, som de komme til at drøfte under Samtaleform, og blandt disse igjen adskillige, som Skolens Underviisning har sat i Gang og ved given Leilighed maa gjøre Sit til at faae opklarede. Dette kan skee ved de mundtlige Øvelser, gjen-

nem indbyrdes Forhandling om et saadant fælleds Strids-spørgsmaal; efterat Classens Modenhedstrin er steget med det Aar, der fra Universitetet er lagt over til Skolen, har jeg forsøgt at optage denne Form af Øvelserne ved Siden af den tidligere. For at finde passende Opgaver har jeg hver Gang i Fælledsskab med Disciplene gennemgaaet forskjellige Spørgsmaal, som kunde komme i Betragtning: eet var for svævende, et andet for snevert; eet hørte til Tidens eller Døgnets politiske, religiøse, pædagogiske Spørgsmaal, et andet var fortærsket og vilde kun friste til at anbringe tillærte Domme og Betragtninger. Forinden en Opgave bestemtes, forvissede jeg mig tillige om, at Meningerne vare saavidt deelte, at omtrent lige Mange vilde efter det første Indtryk besvare Spørgsmaalet med Ja og med Nei. De Opgaver, vi have benyttet, vare saaledes stillede:

„Kan Fortrin i Civilisation give det ene Folk Adkomst til at undertvinge det andet?“ (Dertil knyttedes senere den lignende Opgave: „Skildringer af Sammenstød mellem Folk af forskjelligt Culturtrin,“ s. o.)

„Er det tjenligst til Kunstord i de forskjellige Fag at have fælleds europæiske Fremmedord eller Ord af Modersmaalet, tillempede ved Sprogbrugen i det paagjældende Fag?“

„Kan man betegne Mennesket som det ypperste Dyr?“

Opgaven blev forhandlet saaledes, at de af Classen, der deelte Mening, kom sammen for at aftale, hvorledes deres Mening bedst kunde belægges med Grunde og den modsatte gjendrives; de bestemte selv, hvem der skulde fremsætte den fælleds Beviisførelse. Efterat Ordførerne havde udviklet Sagen, hver fra sin Side, begyndte de gjen-
sidige Indvendinger; hvem der vilde, kunde tage Deel og da udtale sig enten om Sætningen i Almindelighed eller om

et enkelt Punkt; undertiden gik det fra sammenhængende Udvikling over til Spørgsmaal og Svar. At de Modnere vare i størst Virksomhed, bidrog til en usvækket Deeltagelse og fremmede det fælleds Formaal, at komme til klarere Erkjendelse af den Sandhed, der skulde belyses. Hvert Emne optog 4—5 Timer; og til Slutning blev da Udbyttet kort sammenfattet, ligesom naar en skriftlig Udarbeidelse er gennemgaaet.

At det opgivne Spørgsmaal er fælleds, at Flere forberede sig i Forening, at Tankerne udvexles ved indbyrdes Forhandling, at det staaer Enhver frit at deeltage eller ikke, er det Særegne ved denne Form af mundtlige Øvelser, til Forskjel fra den før beskrevne. Disse Egenheder følge af, at Stoffet ikke er Kjendsgjæringer, der skulle fortælles eller beskrives, men Anskuelser, der skulle udvikles. Saaavel ved den ene som ved den anden Form af Øvelserne er det Grundtanken, at deres Betydning for en sund og naturlig Uddannelse af Fremstillingsevnen staaer i ligefremt Forhold til Deeltagelsen for det Indhold, der fremstilles.

Skoleefterretninger.

Juli 1855.

Realclassernes Antal er iaar forøget med den nye 2den Realclassse (s. forrige Aars Program). Den endelige Ordning afhænger af, hvad der af Ministeriet maatte blive bestemt om en Afgangsprøve for Realdisciple.

I følgende Tilskrift til Lærerne henlede jeg deres Opmærksomhed paa enkelte Punkter ved Underviisningen:

„Jeg tillader mig, nærmest med Hensyn til de lavere „Triu af Underviisningen, at henlede Dhrr. Læreres Opmærksomhed paa Vigtigheden af, at Fordringerne ved den daglige Overhøring stilles saaledes, at der saavel ved Afhørringsmaaden som ved Bedømmelsen bliver fortrinsviis lagt Vægt paa, hvad der netop hører til den Dags Opgave og som saadant ogsaa har havt Krav paa Forberedelsen i Hjemmet.

„I de Fag, hvor man har en Lærebog at holde sig til „eller mundtlig udførte Erindringsord eller en Samling af Stykker til Udenadslæren, og hvor nu Stoffet Lectie for Lectie skal gjengives omtrent i samme Form, hvori det foreligger, er det gjerne tydeligt nok for Disciple som for Lærere, hvad der maa betragtes og behandles som Dagens egentlige Fordring. Hvor nødvendigt det end er, bestandig ved given Leilighed at gjenkalde det forhen Lærte, er man dog nærmest henviist til det, som nu skulde

„læres; ved hver Gang at frembæve den lille Deel af Stoffet,
„der som Nyt eller Repetition er udtrykkelig foresat, faaer
„man sikkrest Magt over det hele. Dette er endnu mere
„Tilfældet i de Fag, hvor Kjendsgjerningerne ikke, som i
„en Lærebog, have hver sin bestemte Plads, men ere i frit
„Omløb og gjentage sig des hyppigere, jo vigtigere de ere.
„Det kan her være vanskeligt at drage Grændsen mellem
„det til hver Time Foresatte og de almindelige Forkundskaa-
„ber; men en Grændse maa der drages, saa bestemt som
„muligt. Ved en Lectie i fremmede Sprog bliver det saale-
„des den første Fórdring at kunne oversætte saavel
„Sætningerne i deres Sammenhæng som Gløserne enkeltviis
„i den Form, hvori de her forekomme, fremdeles at kunne
„skjelne Bøiningsformen og hense den til Ordets alminde-
„ligste Grundform, og efter Omstændighederne vel ogsaa at
„kunne gjenoversætte Et og Andet af Lectien fra Dansk paa
„det fremmede Sprog; hvad der forresten under Tydningen
„kan være at indøve og gjenkalde i Erindringen fra den tid-
„ligere Underviisning, maa vistnok ikke oversees, hverken
„ved Afhøringen eller endog ved Bedømmelsen, men kan
„dog ingenlunde tages i Betragtning i samme Grad som det,
„der netop denne Gang har uimiddelbart Krav paa Opmærk-
„somheden.

„I Overeenstemmelse hermed maa Omfanget af en
„Lectie, i hvilket som helst Skolefag, nærmest afmaales ef-
„ter, ikke hvad der skulde være lært de forrige Gange, men
„hvad der kan læres til denne Gang. I stedet for staaende
„Lectier, som i Regning hele Tabellen, i Fransk Hjælpe-
„verberne, i Historie visse Kongerækker o. d., maa et saa-
„dant Stof, saalænge det behøver at være Lectie for Alle
„eller for Enkelte, hellere deles i mindre Stykker, hvoraf

„man hver Gang tager et nyt og, naar man er kommen det „sidste igjennem, begynder forfra, indtil den fornødne Sikkerhed er opnaaet.

„Under den store Trængsel af Lærefag, der saa let „kan forplumre eller forknytte den lærelystne Ungdom, bli- „ver det dobbelt vigtigt, at de daglige Fordringer ere saale- „des beskafne, at de med den størst mulige Nøisomhed i „Omfang forene den størst mulige Bestemthed, saa at det „baade er tydeligt, hvad der fordres, og dette da fordres „indprentet uden Slaphed og gjengivet uden Kluderi. Naar „der stilles bestemte Fordringer, vil man fra alle Sider „kunne skjønne, om Dagslectierne i det enkelte Fag staae „i passende Forhold til Lectierne i de andre Fag og til „Skolens Læreplan. Naar der stilles bestemte Fordringer, „kan man saameget hurtigere bestride den daglige Overhø- „ring, og altsaa vinde Tid deels til at lade Flere komme „op — jo Flere jo bedre — og deels til at fyldestgjøre „Underviisningens Krav ved Siden af Overhøringens og „skaffe sit Fag Indgang ved Samtale eller anden fri Med- „delelse. Naar der stilles bestemte Fordringer, faaer man „lettere alle Disciplene med, idet de Bedre ikke saa let „kunne falde hen ubemærket og slaae sig igjennem med „deres Forkundskaber, og derimod de Disciple, der endog i „længere Tid have været efterladende, ville være istand til „at gjøre deres Arbeide tilfredsstillende omtrent den samme „Dag, de beslutte sig dertil, uden først at skulle stride sig „igjennem alt det, de have forsømt, og synke tilbage efter „et Par mislykkede Forsøg paa at reise sig. Bestemthed i „Fordringerne er kortsagt et Middel til at bevare en gjen- „sidig Tryghedsfølelse, selv under den store Mangfoldighed „af særskilte Læregjenstande.

„En Vanskelighed ligger i det Utilfredsstillende ved „mange af de gjængse Skolebøger, som man hverken kan „fordre fuldstændig eller nøiagtig indprentede, fordi de snarere „synes at være Udtog af Skrifter for et høiere Dannelsesstrin, „end Læremidler for Skolens Ungdom. Hvor man ikke har „mere tilfredsstillende Skolebøger at sætte i Brug eller kan „undvære en trykt Ledetraad, maa man hjælpe sig med at „fremhæve det Vigtige, overspringe det Overflødige, tilføie „det Manglende, saavidt muligt efter Aftale med de andre „Lærere i Faget. I et af de forrige Aars Læremøder var „det paa Omtale, at det med Hensyn til Repetition og Læ- „rerskifte er vigtigt, ved Mærker i Lærebogen, Erindrings- „ord o. d. at slaae fast, hvad der er oversprunget (og som „altsaa, hvis det senere skal medtages, bliver at lære fra „Nyt), og hvad der er tilføiet (og som altsaa maa gjenta- „ges, forat den Tid, det har taget, ikke skal være spildt). „At saadanne Tillempninger af den brugte Lærebog „maae gjøres ret tydelige for Disciplene, følger af de fore- „gaaende Betragtninger, for hvilke jeg herved udbeder mig „Lærernes velvillige Opmærksomhed.“

Den 27de November 1854.

M. H.

Efterat der i de forskjellige Fag var indgivet Planer for Underviisningen, holdt jeg en Række engere Læremøder, nemlig i November om Latin og Græsk (to Møder), i November og December om Naturhistorie, Naturlære, Mathematik og Regning (tre Møder), i Marts om Modersmaalet, i Mai om Religion og Geographi; Forhandlingen om Historie og de nyere Sprog m. m. blev opsat efter den forventede Lov om en Ordning af Realunderviisningen.

Før Juleferien afholdtes, som sædvanlig, Halvaarsprøve

i de høiere Classer. Siden April har Afgangsslassen, med sine to sideordnede Afdelinger, ligesom ifjor været deelt efter Ældre og Yngre, paa Grund af den forestaaende Repetition.

Til Afgangsprøven i Juni og Juli d. A. indstille sig til 1ste Deel de 18 Disciple af Overgangsslassen samt, efter indhentet Tilladelse, 3 af Afgangsslassen, som ogsaa ifjor underkastede sig Prøven; til 2den Deel de 14 ældre Disciple af Afgangsslassen; Udfaldet vil blive meddeelt i næste Aars Program. Om Afgangsprøven i 1854 s. n. S. 40 ff.

Underviisningens almindelige Gang og de forskjellige Classers Standpunct kan sees af nedenstaaende Udsigt over hvad der er læst i det forløbne Skoleaar.

Forberedelseslassen.

Børnene optages helst i Sexaarsalderen, og der forlanges aldeles ingen Forkundskaber, saa at Mange ved Optagelsen ikke engang kjende Bogstaver. Her undervises, 4 Timer daglig, i Læsning og Skrivning (Hr. Prip), Regning (Hr. Søeborg), Sang (Hr. C. Skou) og Legemsøvelser (Hr. Scheer). Underviisningen gaaer nærmest ud paa at forberede Børnene til Optagelse i den egentlige Skole. Den maa altsaa bringe dem til at læse reent og flydende og skrive læselig Sammenskrift, og forresten, især ved Samtaler, søge at vække deres Sands og Tænksomhed og udvide deres Forestillingskreds i Retning af Skolens Lærefag.

3die Underclasse

optager som egne Læregjenstande Bibelhistorie og Jordbeskrivelse. Da det i Begyndelsen falder Disciplene uvant at lære Lectier, gaaer man i de første Maaneder temmelig langsomt frem; det Meste gennemgaaes først ved mundtlig Underviisning. I Dansk foruden Indenadslæsning (jevnlige i Chor) tillige Gjenfortælling af Nordens Sagnhistorie og Øvelse i at afskrive efter Bog eller nedskrive udenadlærte Vers. Tegning.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. I Indenadslæsning (tildeels Chorlæsning) Endeel af Hjorts Børneven; Forstandsøvelser; forelæst Robinson; Gjenfortælling af Sagnhistorien indtil Frode Fredegods Død; nedskrevet udenadlærte Vers paa Tavle. Bibelhistorie. Balslev: Det gamle Testament og det nye indtil Lignelserne. Geographi. Efter „Geographi for smaa Børn“, hele Europa undtagen Tydskland. Regning. De fire Regningsarter i ubenævnte Tal. Sang. I Forening med Forberedelsesclassen lært Ord og Melodi til 25 Fædrelands- og Børnesange. Tegning efter Helsteds Tegnebøger.

2den Underclasse

optager Naturhistorie og tillige Tydsk, med Oplæsning, Oversættelse og Afskrivning.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Indenadslæsning i Hjorts Børneven, 2den D. S. 233—398 og 650—750; forelæst Meinerts Fortællinger om Kbhvn. og nogle Reiseeventyr; Gjenfortælling af Sagnhistorien indtil Ansgar; Vers nedskrevne efter Hukommelsen 3 Gange ugentlig; Dictat 4 Gange ugentlig. Tydsk. Hallager S. 1—41 oplæst (jevnlige i Chor), oversat; det Meste deraf afskrevet efter Bogen; lært Kjøn og Fleertalsformer for de heri forekommende Navneord; Vers udenad S. 167—169. Bibelhistorie. Balslev: S. 57—101; Endeel tilføiet ved mundtlig Fortælling; nogle Festpsalmer. Geographi. G. for smaa Børn: Asien, Afrika, Amerika og Australien. Naturhistorie. Krarup Hansen „De mærkværdigste

Pattedyr“. Regning. De fire Regningsarter i ubenævnte Tal; Addition, Subtraction og Multiplication i benævnte Tal; jevnlig Hovedregning. Sang. Lært 15 nye Sange. Tegning efter Helstedes Tegnebøger.

1ste Underklasse a og b.

Denne Classe afslutter det lavere Trin. Her begynder Underviisningen i Fransk, hvorved der lægges mest Vind paa Udtale og Glosekundskab. Da Sprogbegrebet begynder at vaagne, forberedes den analytiske Sprogunderviisning, navnlig af Læreren i Tydsk. Religionsunderviisningen optager Balles Lærebog. Geographi læses efter en større Lærebog, den samme, der bruges i alle de følgende Classer. I Regning gaaer man over til Brøk.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Borgens og Rungs danske Lærebog, 2det Cursus gennemlæst flere Gange; forelæst „Odysseus's Hjemreise“, „Eventyr i Øst og Vest“ og nogle Reiseeventyr; Gjenfortælling af Danmarkshistorie indtil Svend Tveskjæg; Vers; Stileøvelser og Dictat. Tydsk. Hallager: S. 66—160, undt. S. 89—92 og 96—117, til hver Gang Endeel af Lectien udenad; Dictat. Fransk. Manuel S. 6—33 (Chorlæsning); Gloserne S. 237—249. Religion. De 3 første Capitler af Balles Lærebog; repeteret Balslevs Bibelhistorie; nogle Festpsalmer. Geographi. Munthe: fra Danmark til Nederlandene. Naturhistorie. Prosch's mindre Lærebog indtil Fiskene. Regning. De fire Regningsarter i benævnte Tal; Addition i Brøk; jevnlig Hovedregning. Sang. I Bulls kortfattede Musiklære lært Sangene 1—28; indøvet Nodelæsning. Tegning efter Helstedes Tegnebøger.

2den Fælledsclasse.

Som Grundlag for Underviisningen i alle Sprog lægges i denne Classe Vind paa at forklare og indprente de almindelige Sprogbegreber; hertil benyttes fornemmelig det tydske Sprog, som har 5 Timer om Ugen, og der virkes

navnlig ved Tydning og Stiiløvelse. Som nyt Fag indtræder Engelsk. Efterat den historiske Underviisning er forberedt i de forrige Classer ved mundtlig Fortælling, læses her Historie efter Bog. Sanglæren, som indtraadte i 1ste Underklasse, bliver her afsluttet.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Funchs Læsebog S. 1—223; forelæst „Aladdin“ og „Fiskeren og hans Datter“; Krossings Schema, i Henhold til Grammatikunderviisningen i Tydsk; Vers; mundtligt Foredrag af Smaafortællinger; Stile. Tydsk. Rungs Læsebog S. 1—84; Forklaringer om Sætning og Ordclasser; Schema til den tydske Grammatiks Formlære; indøvet Jürs og Rungs Materialier S. 25—30 og 46—48; mange Stile og Omstile. Fransk. Manuel S. 33—81; Hjelpeverbernes Conjugation; Talordene. Engelsk. Mariboe S. 1—45; Verberne; Dictater. Religion. Balles Lærebog S. 56—87; S. Müller: Bibelen i Udtog S. 167—228; Katechismus. Historie. I Kofods vigt. Begivenh. den gamle Historie. Geographi. Munthe fra Nederlandene til Asien. Naturhistorie. Efter Prosch's mindre Lærebog S. 95—153. Regning. Bræk. Sanglære. Gennemgaaet Bulls kortfattede Musyklære. Tegning efter Fortegninger og fritstaaende Legemer, samt geometrisk Tegning.

Iste Fælledsclasse a og b.

I denne Classe forberedes Adskillelsen mellem de Disciple, der ere bestemte til Studering, og dem, der skulle gennemgaae Realclasserne, idet de Studerende 6 Timer ugentlig læse Latin, medens de Øvrige foruden 1 Tillægstime i Tydsk have Arithmetik 3 Timer og Tegning 2 Timer; alle de andre Timer ere fælleds. For de Studerende afsluttes her Underviisningen i Engelsk. Sangunderviisningen sluttes med tostemmig Sang; de, som mangle Anlæg for Musik, have en særskilt Time i Skrivning.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Indenadslæsning af Campes „Amerikas Opdagelse“; forelæst „Hakon Jarl“, „Palnatoke“, „St. Hans Aftenspil“ og „Landet fundet og forsvundet“; gennemgaaet den nordiske Gudelære; Vers; Foredrag af Smaafortællinger; Stile og

Dictater. Latin. Bergs og Møllers Læsebog 1ste Deel S. 1—39; Madvigs Formlære; Stile og Omstile. Tydsk. Rung S. 66—142; Artiklerne, Substantivernes Declination, Pronominerne og Verberne; Stile; af Jürs og Rungs Materialier fra det 22de til det 30te Stykke (Realdisciplene tillige: de 16 første Sider af Materialierne og flere Stiløvelser). Fransk. V. Bjerrings Samling af lette Læsestykker S. 1—68; udenad S. 1—7; Hjælpeverberne, de 3 Conjugationer, Artiklerne, Formationstabellen, de stadige Endelser, Fleertals- og Hunkjønndannelsen, Pronominerne, undtagen de ubestemte. Engelsk. Pistaines Fortællinger S. 1—61; efter Mariboers Formlære de 3 Classer af Verber samt Hjælpeverberne; Stile og Dictater. Religion. Balles Lærebog Cap. 4 og 5; Fadervor, Troesartiklerne og de ti Bud efter Luthers Katechismus; af S. Müllers Bibelen i Udtog Side 1—120. Historie. Kofods vigt. Beg.: fra Middelalderen til Ludvig d. Fjortende. Geographi. Munthe: Asien, Afrika og Amerika. Naturhistorie. Efter Prosch's mindre Lærebog gjennemgaaet Dyreriget og Indledningen til Planteriget. Arithmetik (for Realdisciplene): Decimalbrøk; de 3 første Regningsarter med Bogstavstørrelser. Regning. Regula de tri, enkelt og sammensat; Hovedregning. Tegning (for Realdisciplene) efter Fortegninger og fritstaaende Gjenstande; geometrisk Tegning. Sang tostemmig.

2den Realclasse.

Foruden de forskjellige Lærefag og Færdigheder, som i de lavere Classer lidt efter lidt ere inddragne i Underviisningen, optages her Geometri. Fædrelandshistorie og Naturhistorie læses efter udførligere Lærebøger. I denne og næste Classe holdes jevnlig Prøve i dansk Retskrivning, Regning og Skjønkskrift, med forhøiet Indflydelse ved den maanedlige Sammentælling.

I det forløbne Skoleaar er gjennemgaaet: Dansk. Oplæsning af Campes Opdagelse af Amerika; forelæst „Helge“ og „Hroars Saga“; et Omrids af den græske Gudelære; Digte af Krossings poet. Lsb. 2 D. lærtes udenad; de vigtigste Retskrivningsregler og Regler for Skilletegn ved Gjennemgangen af Stil eller Dictat; mundtligt Foredrag efter eget

Valg. Tydsk. Jürs og Rung S. 1—28 og 36—61; Hjorts Grammatik til S. 25 samt Verberne og Præpositionerne; Stile og Omstile. Fransk. Borrings Lsb. f. Mellemlasser til S. 50; efter Abrahams Gram. Hjælpeverberne, 1ste og 2den Conjugation, Artiklerne, Hunkjønns- og Fleertalsdannelsen, Comparationen og de personlige Pronominer. Engelsk. Fistaines engelske Fortællinger S. 51—122; Verberne efter Mariboës Formlære; Stil og Dictat. Religion. Müller: Bibelen i Udtog S. 113—123, S. 145—157 og S. 168—245. Balles Lærebog Cap. 1—6. Historie. Allens mindre Danmarkshistorie. Geographi. Munthe: Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Tydskland, Amerika, Australien. Geometri. 1ste Cap. efter Svenningsen. Arithmetik. Bogstavregning; Decimalbrøk; Roduddragning. Regning. Simpel, sammensat og omvendt Regula de tri; Rentes- og Selskabsregning. Tegning efter Fortegninger og fritstaaende Legemer, samt geometrisk Tegning.

Iste Realclasse

er efter Skolens Plan en Toaars Classe, som afsluttes ved en skriftlig og mundtlig Modenhedsprøve (jfr. Program for 1852 S. 20). Her optages Naturlære, og Underviisningen i de forskjellige Læregjenstande fortsættes og udvides. Naturhistorie er ikke læst i denne Classe, men vil for Fremtiden blive optaget som Fortsættelse af Naturhistorien i den nye 2den Realcl. I de nyere Sprog læses, foruden Skolelectierne, Endeel udenom efter frit Valg og paa egen Haand. I Dansk læres udenad et Udvalg af Digte, som Grundlag for Meddelelser om den danske Litteratur, hvert Aar et nyt Afsnit; der gjennemgaaes nogle lette svenske Læsestykker.

I det forløbne Skoleaar er gjennemgaaet: Dansk. Lært Vers af Digterne fra Brorson til I. L. Heiberg, Meddelelser om deres Levnet, Oplæsninger; nogle Stykker af Fänrik Ståls sagner; Munchs det danske, svenske og tydske Sprogs Formlære; Gjengivelse af forelæste Digte, Afhandling, Dictat. Tydsk. „Götz von Berlichingen“ og udvalgte Stykker af Hjorts Læsebog; Hjorts Grammatik til S. 137; fra Dansk oversat af Fistaines udvalgte Stykker

til Overs. fra Dansk; Stile og Omstile; desuden selvvalgt Læsning af større eller mindre Omfang. Fransk. Mérimée Colomba S. 191—212, 261—320, 460—461; Verberne; Stile, Omstile og Dictater. Engelsk. Fistaines Fortæll. S. 64—107, 153—192. 216—225; Sammes udvalgte Stykker til Oversættelse fra Dansk S. 33—52; Verberne; Stile og Dictater. Religion. Müller: Bibelen i Udtog S. 253—343; Levinsens Kirkehistorie S. 151—243. Historie. Allens mindre Danmarks Historie og Kofods Historiens vigt. Begiv. Geographi. Hele Munthes Geographi. Naturlære. Silfverbergs mekaniske Physik. Geometri. Hele Plangeometrien efter Svenningsen; skriftlige Opgaver. Arithmetik. Den elementaire Deel, med Opløsning af den kvadratiske Ligning; skriftlige Opgaver. Regning. Rentesregning, Coursberegning, Selskabsregning. Tegning efter Fortegninger og fritstaaende Legemer, samt geometrisk Tegning.

5te studerende Classe

modtager de studerende Disciple fra første Fælledsclassen. I Latin læses en let Forfatter; i Historie læses Gammelhistorie; i Naturhistorie indtræder en udførlig Haandbog. Arithmetik kommer til som nyt Fag.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Læseøvelser; den nordiske Gudelære; Oplæsninger; Vers; mundtlig Fortælling; Læren om Retskrivning og Skilletegn; Stile og Dictater. Latin. Af Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Alcibiades, Datames, Epaninondas, Eumenes, Timoleon, Hannibal. Af Madvigs Sproglære: Bøiningslæren: Stile og Omstile. Tydsk. Jürs og Rungs: S. 1—16, 28—67, 159—191; Hjorts Gram: Formlæren; Stile. Fransk. Borrings Læsebog for Melleml. S. 1—74; Abrahams Formlære indtil de uregelmæssige Verber. Religion. Balles Lærebog Cap. 1—5; S. Müller: Bibelen i Udtog: det nye Testament til Apostlernes Gjæringer; Bibellæsning; Psalmer. Historie. Bohrs Gammelhistorie. Geographi. Munthe: Amerika, Australien, Europa til Nederlandene. Naturhistorie. Prosch: Pattedyr og Fugle. Arithmetik. De 3 første Regningsarter (efter Dictat).

4de studerende Classe.

Her indtræder Græsk, med Læsebog og Schema til Formlæren. Foruden at Underviisningen i Arithmetik bliver udvidet, kommer Geometri til som nyt Fag. I Dansk indledes Kundskab til Fædrelandets Litteratur, og der gennemgaaes nogle lette svenske Læsestykker. I Religion læres udenad udvalgte Stykker af det nye Testamente. I Historie er iaar lært Danmark efter Allens Lærebog (ellers Middeldalderen efter Bohr).

I Aarets Løb er gennemgaaet: Dansk. Oplæsning; Vers; mundtlig Gjengivelse; Stile; det Meste af „udvalgte Stykker af den svenske Litteratur“, udg. af Skandinavisk Selskab. Latin. Cæsar Bell. Gall. 1ste Bog Cap. 1—29 og 3die Bog; Cicero: de to første Taler imod Catilina; Stykker af Forfatterne lærte udenad; Madvigs Sproglære: Formlæren, Casuslæren og enkelte Regler af Sætningslæren; Stile. Græsk. Bergs græske Læsebog for Begyndere: S. 1—25; Bergs Schema til den græske Formlære; Gloser; af og til Stile. Tydsk. Jürs og Rung: S. 67—99, 109—116, 131—160, 199—224, 270—74; Hjorts Grammatik: Kjønslæren og Declinationerne; Stile. Fransk. Mérimée: omtrent 140 Sider; Abrahams Grammatik: Formlæren. Religion. Balles Lærebog 5te—8de Cap.; Herslebs Bibelhistorie til Exilet; Pauli Brev til de Galater og Apostlernes Gjerninger; Psalmer. Historie. Allens Lærebog indtil 1536. Geographi. Munthe: Europa til Schweiz. Naturhistorie. Prosch: Hvirveldyrene; Vaupell's Botanik: Formlæren. Geometri. Berg: S. 1—60. Arithmetik. Bogstavregning og Decimalbrøk.

3die studerende Classe.

I Latin lægges Vind paa Ordføiningen, og der meddeles Forkundskaber i Gudelære, Metrik og hvad der ellers kan forberede til Forfatterlæsning. Danmarks Historie og Geographi læses efter udførligere Haandbøger.

I dette Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Litteraturhistorie: Baggesen, Oehlenschläger og Blicher; Vers; mundtlig Fortælling; Stile; Svensk. Latin. Cicero: Talen pro Milone; Ovid: Metamorphoses 7de Bog; Madvigs Sproglære: Læren om modi og tempora; Metrik og Mythologi mundtlig; Stile. Græsk. Xenophons Anabasis, 1ste Bog; Tregders Grammatik: de uregelmæssige Verber, Biord, Forholdsord. Tydsk. Goethe: Götz v. Berl.; Jürs og Rung S. 67—81; fra Dansk oversat Allen S. 17—36; Hjorts Grammatik S. 1—134; Stile. Fransk. Mérimée Colomba S. 1—129 og Vénus d' Ille; Abrahams Formlære. Religion. I N. T. udvalgte Capitler og Stykker af Rom.; 1ste og 2det Corinth., Gal. og Jacobs Brev udenad; Hersleb: det gamle Testam. og Apostlernes Gjerninger; Psalmer. Historie. Allens Lærebog. Geographi. Munthe: Asien, Afrika, Europa fra Nederlandene; Erslev: den danske Stats Geographi. Naturhistorie. Prosch: Leddyr, Bløddyr og Straaledyr; Våupell Planterigets Naturhistorie: Plantens Terminologi og Plantesystemet til de tofrøbladede Planter. Geometri (efter Dictat) indtil Cirkelens Beregning; Opgaver. Arithmetik om Potentser og Rødder, Ligninger af 1ste Grad, Proportioner.

Overgangsklassen

fortsætter med de Fag, der skulle læses i den paafølgende Afgangsklasse, og afslutter tillige de fire Fag, hvori der ved Aarets Udgang holdes Afgangsprøve, nemlig Tydsk (samt tydsk Litteratur), Fransk, Geographi og Naturhistorie. I Historie læses den nyere Tid; i Religion gives en Udsigt over Kirkens Historie.

I Skoleaarets Løb er gennemgaaet: Dansk. Litteraturhistorie: Baggesen, Oehlenschläger, Blicher; forelæst Stykker af de nævnte Forfattere; mundtlig Gjengivelse; Stile: Svensk: Stykker af Fryxell og Runeberg. Latin. Virgil: Æneidens 9de Bog; Livius: 38te Bog; Tregders Mythologi; Madvigs Grammatik: § 218—§ 246 og § 318—423; Stile. Græsk. Odysseens 17de Bog og 18de Bog, V 1—160; Bergs Udvalg af græske Taler, 1ste Deel S. 67—92 (Lysias). Tregder: Bøiningslæren; Madvigs gr. Ordføiningslære §.1 — § 59. Tydsk. Hjorts

tydske Læsebog, 2det Bind fra S. 111; Jürs og Rung: Göthe, „aus meinem Leben“; Schillers Don Carlos; Hjorts Grammatik; Litteraturhistorie, hvortil Prövestykker ere forelæste; tydske Vers udenad; Stile. Fransk. Töpffer: Nouvelles Genévoises omtrent 350 Sider; Abrahams Sproglære. Religion. Levinsens Kirkehistorie; det nye Testament paa Græsk: 1 Corinth. Cap. 1—11. Historie. Bohrs Lærebog i den nyere Historie: fra 1517—1789; Grækenland som Repetition. Geographi. Munthe: hele Bogen; Erslev: den danske Stats Geographi. Naturhistorie. Prosch: Dyreriget; Vaupell: Planteriget. Plangeometrien. Arithmetik. Den elementaire Deel; Opgaver.

Afgangsklassen A og B

er toaarig og sluttet med 2den Deel af Afgangsprøven. Classen har atter iaar været deelt i to sideordnede Afdelinger, med et lige Antal Ældre og Yngre i hver; kun i de sidste Maaneder af Skoleaaret deles den i Ældre og Yngre, i Anledning af Repetitionen. Naturlære optages som nyt Fag. I Græsk som i Latin læses Forfatterne paa egen Haand; det Vigtigste af Oldsager og Litteratur bliver medtaget. I Historie læses et eller andet mærkeligt Afsnit udførligere. Mathematiken optager Stereometri, Trigonometri og Astronomi. I Hebraisk gives Underviisning for dem, som ønske det.

I det forløbne Skoleaar er gennemgaaet: Dansk. Prøver i historisk Stil og Afhandlinger af Heiberg og Hauch oplæste og gennemgaaede; Øvelser i mundtlig Fremstilling; Udarbejdelser over Emner fra de forskjellige Fag, samt Oversættelser fra Latin. Latin. Livius: 39te og 40de Bog; Tacitus: Germania; Cicero: Pro Sestio, Cap. 1—29; Horats: Epist. lib. I og II, med Undtagelse af ars poëtica; Madvigs Carmina selecta: 40 Stykker af Lucretus, Catull, Tibull, Propertis, Martial; Gudelære m. m.; Stile og Versioner. Græsk. Herodot, 2den Bog; Euripides: Medea; Plato: Jon; Sproglæren. Historie. Ingerslev og Holm: Den peloponnesiske Krig; Bohr: Revolu-

tionens, Consulatets og Keiserdømmets Historie; som Repetition Grækenland, Middelalderen og den nyere Historie. Religion. Paa Græsk Lucas Evangelium til 15de Cap., Galaterbrevet; Gads Lærebog til 4de Cap.; Kirkehistorie til Reformationen. Mathematik. Plangeometrien (repeteret); Trigonometri og Stereometri efter Ramus; Grundtrækkene af Astronomien efter Steen, Lærerens Dictat og Oplæsning af populære Skrifter; den elementaire Arithmetik (repeteret); forskjellige Opgaver. Naturlære. Den mechaniske Deel efter Ørsted. Hebraisk. 8 Capitler af Genesis; Whittes Grammatik.

Statistiske Meddelelser.

I Juni og Juli Maaned 1854 afholdtes 2den Deel af Afgangsprøven for Studerende: skriftlig (i Latinsk Stil, Latinsk Oversættelse, Udarbeidelse i Modersmaalet, arithmetisk og geometrisk Udarbeidelse) d. 23de, 25de og 26de Juni; mundtlig Dagene fra d. 28de Juni til d. 7de Juli i Latin (Philol. cand. R. Møller og Prof. M. Hammerich; Meddommere: Etatsraad Madvig, indbudt, og Stud. philol. J. C. L. Dahlenborg); Græsk (Overlærer C. Berg; Professor Dorph, Philol. cand. R. Møller); Historie (Cand. theol. A. Ingerslev; Professor Allen, Cand. phil. C. Plesner); Religion (Cand. theol. R. Frimodt; Provst Pram Gad, Cand. theol. H. Petersen); Arithmetik og Geometri (Cand. phil. K. H. Schow; Cand. theol. C. Tuxen, Stud. theol. J. A. Trane); Naturlære (Cand. polyt. L. Friis; Cand. polyt. Lorenz, Stud. med. D. Bølling). — Udarbeidelserne i Modersmaalet bedømtes af Prof. M. Hammerich, Licent. C. Rothe og Cand. theol. A. Ingerslev; de latinske Stile og Oversættelser af Philol. Cand. R. Møller, Overlærer Wiehe og Stud. philol. J. C. L. Dahlenborg.

Til Prøven indstillede sig de 21 Disciple af Afgangclassens ældre Hold, nemlig:

Andresen, Albert, en Søn af Hr. Skrædermester Andresen her i Staden; indkom i Skolen Marts 1848.

Berg, Christian, en Søn af Hr. Skovrider Berg, Holsteinhuus pr. Faaborg; indkom i Skolen September 1846.

Bergsøe, Vilhelm, en Søn af Hr. Kammerraad Bergsøe, Administrator ved Porcellainsfabrikken her i Staden; indkom i Skolen August 1845.

- Bruun, Gundelach, en Søn af afd. Premierlieutenant Bruun i Kolding; indkom i Skolen August 1849.
- Christensen, Christian, en Søn af Hr. Landsoverretsprokurator B. Christensen her i Staden; indkom i Skolen Januar 1847.
- Collet, Peter, en Søn af Hr. Qvæstor Collet til Lundbygaard; indkom i Skolen September 1850.
- Ditlewsen, Gottlob, en Søn af afd. Boghandler Diflewsen her i Staden; indkom i Skolen August 1843.
- Dreboldt, Carl, en Søn af afd. Fuldmægtig Dreboldt her i Staden; indkom i Skolen November 1841.
- Heine, Nathian, en Søn af afd. Grosserer L. Heine i Hamborg; indkom i Skolen August 1847.
- Herforth, Julius, en Søn af Hr. Handelsbogholder Herforth her i Staden; indkom i Skolen August 1847.
- Hoppe, Julius, en Søn af afd. Kammerherre, Stiftamtmand Hoppe i Veile; indkom i Skolen November 1848.
- Keller, Emil, en Søn af Hr. Cancelliraad Keller her i Staden; indkom i Skolen August 1843.
- Lange, Carl, en Søn af Hr. Overauditeur Lange her i Staden; indkom i Skolen August 1845.
- Lange, Jørgen, en Søn af Hr. Consul Lange i Frederiksbund; indkom i Skolen Juni 1852.
- Lunding, Valentin, en Søn af Hr. Oberst v. Lunding, Commandant i Citadellet Frederikshavn; indkom i Skolen December 1841.
- Renouard, George, en Søn af Hr. Oberst v. Renouard, Commandant paa Kronborg Fæstning; indkom i Skolen November 1850.
- Schierbeck, Christian, en Søn af Hr. Justitsraad, Overtoldinspecteur Schierbeck her i Staden; indkom i Skolen Mai 1847.
- Schmidth, Axel, en Søn af afd. Mag. Schmidth, Præst i Borbjerg ved Holstebro; indkom i Skolen Mai 1849.
- Steen, Thomas, en Søn af Hr. Pastor Steen paa Langeland; indkom i Skolen August 1847.
- Storm, Ove, en Søn af afd. Pastor Storm i Kjøge; indkom i Skolen August 1843.
- Stützer, Christen, en Søn af afd. Apotheker Stützer i Nyborg; indkom i Skolen September 1846.

Udfaldet vil sees af efterfølgende Liste :

	1ste Deel 1852.				2den Deel 1854.									Hovedcharacter
	Tydsck	Fransk	Geographi	Naturhistorie	Udarb. i Modersmaalet	Latin skriftl.	Latin mundtl.	Græsk	Historie	Religion	Arithmetik	Geometri	Naturalære	
Andresen, Albert	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	tg.	mg.	g.	ug.	mg.	ug.	mg.	ug.	<i>Forste Character</i>
Berg, Christian	g.	g.	mg.	g.	mg.	tg.	tg.	mdl.	tg.	mg.	tg.	tg.	tg.	<i>Tredie Character</i>
Bergsøe, Wilhelm	mg.	g.	r.	ug.	ug.	tg.	g.	g.	mg.	g.	tg.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>
Bruun, Gundelach	mg.	ug.	ug.	g.	mg.	g.	mg.	ug.	ug.	ug.	g.	mg.	mg.	<i>Forste Character</i>
Christensen, Christian	mg.	g.	tg.	tg.	mg.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	tg.	g.	g.	<i>Anden Character</i>
Collet, Peter	ug.	ug.	g.	g.	mg.	g.	ug.	ug.	ug.	mg.	g.	g.	ug.	<i>Forste Character</i>
Ditlewsen, Gottlob	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	mg.	tg.	g.	mg.	tg.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>
Drebolt, Carl	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	ug.	mg.	g.	g.	mg.	<i>Forste Character</i>
Heine, Nathan	ug.	ug.	ug.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	—	mg.	ug.	mg.	<i>Forste Character</i>
Herforth, Julius	mg.	mg.	ug.	tg.	g.	g.	g.	g.	ug.	mg.	g.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>
Hoppe, Julius	mg.	ug.	ug.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	<i>Forste Character</i>
Keller, Emil	mg.	g.	ug.	ug.	mg.	g.	g.	g.	g.	g.	g.	mg.	mg.	<i>Forste Character</i>
Lange, Carl	mg.	ug.	ug.	mg.	ug.	mg.	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	mg.	ug.	<i>Forste Character</i> <i>med Udmærkelse</i>
Lange, Jørgen	g.	mg.	mg.	mg.	g.	tg.	g.	mg.	mg.	mg.	mdl.	tg.	mg.	<i>Anden Character</i>
Lunding, Valentin	mg.	g.	mg.	ug.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	<i>Forste Character</i>
Renouard, George	ug.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	tg.	tg.	g.	mg.	g.	tg.	g.	<i>Anden Character</i>
Schierbeck, Christian	g.	g.	tg.	mg.	g.	g.	g.	tg.	mg.	mg.	tg.	tg.	mg.	<i>Anden Character</i>
Schmidh, Axel	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	g.	mdl.	mdl.	g.	<i>Anden Character</i>
Steen, Thomas	mg.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	ug.	<i>Forste Character</i>
Storm, Ove	g.	tg.	tg.	g.	mg.	g.	g.	tg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	<i>Anden Character</i>
Stützer, Christen	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	mg.	<i>Forste Character</i>

1ste Deel af Afgangsprøven afholdtes: skriftlig (i tysk Stil) d. 23de Juni; mundtlig d. 26de Juni i Geographi (Cand. theol. A. Ingerslev; Bibliothekar Gundorph, Cand. phil. C. Plesner); d. 27de Juni i Naturhistorie (Stud. med. D. Bølling; Professor Steenstrup, Cand. phil. L. Jørgensen); d. 1ste Juli i Tydsk (Cand. theol. H. Petersen; Cand. theol. C. Hostrup, Cand. phil. K. H. Schow) og i Fransk (Cand. phil. O. C. Borch; Dr. Bröchner, Dr. G. Fistaine).

Foruden Overgangsclassens 18 Disciple indstillede sig Een, nemlig Lychegaard, som det foregaaende Aar havde Sygdomsforfald, men ligefuldt blev opflyttet i Afgangsclassen. Udfaldet af denne Prøve var følgende:

	Tydsk	Fransk	Geographi	Naturhistorie
Buch, Johan	mg.	tg.	ug.	g.
Clemensen, Emil	tg.	g.	g.	ug.
Dahl, Villiam	g.	g.	tg.	tg.
Engholm, Theodor	mg.	mg.	ug.	mg.
Fugl, Franklin	mg.	mg.	ug.	mg.
Heineth, Gotfred	mg.	tg.	ug.	mg.
Hhiort, Johannes	ug.	ug.	ug.	mg.
Holm, Villiam	tg.	tg.	g.	tg.
Jürs, Hermann	ug.	mg.	ug.	mg.
Jørgensen, Frederik	g.	mg.	mg.	mg.
Krarup, Hans	mg.	g.	mg.	g.
Lychegaard, Hans	mg.	g.	ug.	ug.
Müllertz, Anton	tg.	g.	g.	mg.
Nørregaard, Jens	mg.	mg.	mg.	mg.
Pedersen, Christian	g.	tg.	mg.	g.
Reimann, Carl	ug.	ug.	ug.	ug.
Stage, Gottlob	ug.	mg.	ug.	ug.
Thun, Gotthard	ug.	g.	ug.	mg.
Westergaard, Frederik	mg.	g.	ug.	ug.

I dette Skoleaar ere udgaaede af 1ste Realclassen, efter at have underkastet sig en Aarsprøve i Classen:

Heleus Frederiksen, Ferdinand Mourier, Valdemar Keller, Valdemar Mossin og Erik Lassen.

Skolens Disciple ere (sidst i Juni d. A.) 234 (ifjor 260).

De ere fordeelte i følgende 14 (tildeels 16) Classer:

Afgangsclassen	A med 16 Disciple	} *)
—	B — 15 —	
Overgangsclassen	— 18 —	
3die studerende Classe	— 21 —	
4de — —	— 13 —	
5te — —	— 18 —	
1ste Realclassen	— 8 —	
2den —	— 9 —	
1ste Fælledsclassen	a — 14 —	} **)
— —	b — 12 —	
2den —	— 21 —	
1ste Underclassen	a — 13 —	} **)
— —	b — 12 —	
2den —	— 20 —	
3die —	— 16 —	
Forberedelsesclassen	— 8 —	

I efterstaaende Liste over Lærefagenes Fordeling er Hovedsummen af Timerne i hvert Fag ikke allevegne lig Summen af de for de enkelte Classer anførte Timer, da den tillige maa beregnes efter den meer eller mindre adskilte Underviisning i de deelte Classer, forat det virkelige Timeantal kan blive angivet.

*) Sideordnede, men fuldstændig adskilte.

**) I visse Timer forenede

Lærefagenes nuværende Fordeling.

Höiere Classer.	Afg. A og B	Ovg.	III	IV	V	1 R.	2 R.	Timer i alt.
Latin.....	8	7	8	8	9	..	..	48
Græsk.....	5	4	5	4	..	..	..	23
Dansk.....	2	2	2	2	3	3	3	19
Tydk.....	..	4	2	2	2	3	3	16
Fransk.....	..	3	2	2	2	3	3	15
Engelsk.....	..	..	..	..	..	3	3	6
Religion og Bibelhistorie ..	2	2	2	2	2	2	2	16
Historie.....	3	2	3	2	3	2	2	20
Geographi.....	..	3	2	2	2	2	2	13
Mathematik og Regning ...	5	4	5	4	3	7	7	40
Naturhistorie.....	..	3	2	2	2	..	2	11
Naturlære.....	2	..	..	..	..	2	..	6
Tegning.....	..	..	..	..	..	2	2	4
Skrivning.....	..	..	..	..	2	2	2	6
Gymnastik og Svømning...	1	..	..	2	2	1	2	12
	28	34	33	32	32	32	33	255

Lavere Classer.	1 Fælledscl. a og b	2 Fælledscl.	1 Undercl. a og b	2 Undercl.	3 Undercl.	Forb.	Timer i alt.
Dansk.....	3	3	6	8	8	9	35
Latin.....	6	..	..	..	..	..	6
Tydk.....	2	5	3	3	..	..	17
Fransk.....	3	3	3	..	..	..	13
Engelsk.....	2	3	..	..	..	..	6
Religion og Bibelhistorie ...	2	2	2	2	3	..	12
Historie.....	2	2	..	..	..	..	4
Geographi.....	2	2	2	2	3	..	13
Mathematik og Regning.....	3	3	4	4	5	6	25
Naturhistorie.....	6	2	2	2	..	..	10
Musiklære og Sang.....	2	2	1	1	2	2	7
Tegning.....	1	2	2	2	2	..	10
Skrivning.....	0	2	3	4	5	5	19
Gymnastik og Svømning....	2	2	2	2	2	2	12
	32	33	30	30	30	24	189

Skolens Lærere.

- M. Hammerich, Prof., Cand. theol. og Dr. phil., Lærer i Latin i næstøverste Classe 1831 og 34, Forstander for Skolen siden 12te Decbr. 1842; læser Dansk i Afgangssclasse A og B og i 1ste Realclassen (siden Aug. 1841 og Apr. 1844), Latin i Afgangssclassen (siden Decbr. 1842) og tydsk Litteratur i Overgangssclassen; 12 Timer ugentlig.
- Hr. N. U. Krossing, Cand. phil., Cantor i Citadellet, Lærer siden 1ste October 1828; Dansk i 2den Realclassen, 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl., 1ste Underclassen A og B samt 2den Underclassen; 27 Timer.
- Hr. O. C. Borch, Cand. phil., Lærer siden Aug. 1830; Fransk i alle Classer; 28 Timer.
- Hr. Leopold H. S. Jørgensen, Cand. phil., Lærer siden Marts 1832; Naturhistorie og Geographi i 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl., 1ste Undercl. A og B samt 2den Undercl., Tegning i 3die Undercl.; 22 Timer.
- Hr. J. H. C. Scheer, Dbm., Lærer siden Septbr. 1833; Gymnastik og Svømning; 22 Timer.
- Hr. Frederik D. Jørgensen, Cand. theol., Lærer siden Mai 1835; Skrivning i 1ste og 2den Realcl., 1ste Fælledscl. A og B, 2den Fælledscl. 1ste Undercl. A og B samt 2den Undercl.; 19 Timer.
- Hr. Hans P. L. Petersen, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1840; Tydsk i Ovgcl., 3die stud., 1ste og 2den Realcl., 2den Fælledscl., 1ste Undercl. A og B, Religion i 1ste Fælledscl. A og B samt 1ste Undercl. A og B, Engelsk i 2den Fælledscl.; 28 Timer.
- Hr. G. P. N. Fistaine, Dr. phil., Lærer siden April 1841; Engelsk i 1ste og 2den Realcl., 1ste Fælledscl. A og B, Tydsk i 1ste Fælledscl. A og B; 12 Timer.
- Hr. C. Berg, Philol. cand., Overlærer ved Metropolitanskolen, Lærer siden October 1842; Græsk i Afgangsscl. A og B; 10 Timer.
- Hr. Rudolph Möller, Philol. cand., Lærer siden April 1843; Latin i Afgangsscl. A og B og Ovgcl.; 19 Timer.
- Hr. H. E. Søeborg, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1846, Bibliothekar ved Skolens Bogsamling; Dansk i 5te stud. Cl., Regning i 1ste

- Undercl. A og B, 2den og 3die Undercl. samt Forberedelsesclassen; 19 Timer.
- Hr. K. H. Schow, Cand. phil., Lærer siden Marts 1848, deeltager i Inspectionen siden Januar 1853; Mathematik i Afgangsc. A og B, Overgangsc., 3die og 5te stud., 1ste og 2den Realcl., Skrivning i 5te stud. Cl., Naturlære i 1ste Realcl., Tydsk i 4de stud. Cl.; 36 Timer.
- Hr. Chr. Plesner, Cand. phil., Lærer siden August 1848, deeltager i Inspectionen siden Jan. 1854; Latin i 5te stud. Cl. og 1ste Fælledsc., Historie i 5te stud. Cl., 1ste Realcl., 1ste og 2den Fælledsc., Geographi i 4de og 5te stud. Cl., 1ste og 2den Realcl., 3die Undercl.; 35 Timer.
- Hr. C. L. Petersen, Elev af Kunstacademiet, Lærer siden Februar 1851; Tegning i 1ste og 2den Realcl., 1ste og 2den Fælledsc.; 8 Timer.
- Hr. A. Ingerslev, Cand. theol., Lærer siden Marts 1851, deeltager i Inspectionen siden Januar 1853; Historie i Afgangsc. A og B, Overgangsc., 3die og 4de stud. Cl., Geographi og Dansk i Overgangsc. og 3die stud. Cl., Latin, Græsk og Dansk i 4de stud. Cl.: 36 Timer.
- Hr. D. Bölling, Stud. med. & chir., Lærer siden Juni 1851; Naturhistorie i Overgangsc. og 3die stud. Cl.; 5 Timer.
- Hr. I. C. L. Dahlenborg, Philol. stud., Lærer siden August 1851: Latin og Græsk i 3die stud. Cl., Græsk i Overgangsc.; 17 Timer.
- Hr. J. A. Trane, Stud. theol., Lærer siden Febr. 1853; Mathematik og Regning i 4de stud. Classe og 1ste Fælledsc.; 10 Timer.
- Hr. L. Friis, Cand. polyt., Dbm., Lærer siden Febr. 1853; Naturlære i Afgangsc. A og B; 4 Timer.
- Hr. R. Frimodt, Cand. theol., Lærer siden Januar 1854; Religion i Afgangsc. A og B, Overgangsc., 3die, 4de og 5te stud., 1ste og 2den Realcl. og 2den Undercl., Tydsk i 5te stud. og 2den Undercl., Tegning i 1ste og 2den Undercl., Hebraisk i Afgangsc.; 27 Timer.
- Hr. Eugen Ibsen, Stud. polyt., Lærer siden Januar 1854; Historie i 2den Realcl.; 2 Timer.
- Hr. Th. Nissen, Stud. jur., Lærer siden Jan. 1854; Regning i 1ste og 2den Realcl. samt 2den Fælledsc.; 9 Timer.

- Hr. R. Prip, Cand. theol., Lærer siden Jan. 1854; Dansk og Skrivning i 3die Undercl. og Forberedelsescl., Religion i 2den Fælledscl., 2den og 3die Undercl.; 21 Timer.
- Hr. Chr. Skou, Cand. theol., Lærer siden Aug. 1854; Sang i Forberedelsescl., 3die og 2den Undercl., Musiklære i 1ste Undercl. og 2den Fælledscl., tostemmig Sang i 1ste Fælledscl.; 7 Timer.
- Hr. V. Bergsøe, Stud. magist., Lærer siden Marts 1855; Naturhistorie i 4de og 5te stud. Cl. samt 2den Realcl.; 6 Timer.

Næste Aar bruges følgende Lærebøger.

Forberedelsesclassen.

Hjorts danske Börneven (6te Udg.).

Anm. Paa Grund af sin Størrelse maa Hjorts Börneven helst indbindes i to Bind, nemlig 1ste og 2den Deel for sig, 3die og 4de Deel for sig.

3die Underclasse.

Hjorts d. Börneven (6te Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel (5te Udg.). Sammes Opgaver til Övelse i Stiil (2den Udg.). Balslevs Bibelhistorie. Geographi for smaa Börn (1852). Et Atlas. Helsteds Tegnebog, 1ste Hefte (2det Oplag).

Anm. Da Atlas, her og i de øvrige Classer, skal medbringes hver Geographitime, maa det, for at være mindre uhandelt, helst indbindes paa Fals.

2den Underclasse.

Hjorts d. Börneven (6te Udg.). Krossings poetiske Læsebog, 1ste Deel. Sammes Opgaver til Övelse i Stiil (2den Udg.). Hallagers tyske Læsebog fra 1850 (eller en ældre Udg. samt et Omtryk af de første Ark). Luthers lille Katechismus. Balslevs Bibelhistorie. Geographi for smaa Börn. Et Atlas. Krarup-Hansens Skildringer af Pattedyr. Fr. Jörgensens Forskrifter (til Hjemmeskrivning). Helsteds Tegnebog, 3die Hefte (2det Oplag).

Iste Underclasse.

Borgens og Rungs danske Læseb., 2det Cursus. Krossings poet. Læsebog, 1ste Deel. Sammes Opgaver til Øvelse i Stil (2den Udg.). Hallagers tyske Læsebog fra 1850. Borrings Manuel de langue française (7de Oplag, 1852). Balslevs Bibelhistorie. Balles Lærebog. Munthes Geogr. ved Velschow (Udg. 1854). Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. C. Bulls kortfattede Musiklære. Helstedes Tegnebog, 4de Hefte (2det Opl.).

2den Fælledsclasse.

Funchs danske Læsebog. Krossings Schema til dansk Grammatik (6te Udg.). Rungs tyske Læsebog for Begyndere (3die Udg.). Materialier af Jürs og Rung. Schema til den tyske Grammatiks Formlære (Eibes Forlag, 2det Oplag). Borrings Manuel de langue française. Abrahams franske Grammatik. Mariboes Stories of Englands history. Sammes engelske Formlære (1844). S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder (sidste Udg.). Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Munthes Geographi ved Velschow (Udg. 1854). Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. C. Bulls kortf. Musiklære.

Iste Fælledsclasse.

Krossings poet. Læsebog, 2den Deel (3die Udg.). Rungs t. Læsebog for Begyndere. Mater. af Jürs og Rung. Schema til den tyske Grammatiks Formlære (Eibes Forlag). V. Bjerrings Samling af lette franske Læsestykker (med Overs.). Abrahams franske Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Mariboes engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigt. Begivenheder (sidste Udg.). Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Prosch's mindre Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. (For de Latinlæsende tillige: Madvigs lat. Formlære; Bergs og Møllers lat. Læsebog, 1ste Deel. Ved Sangen benyttes Bulls tostemmige Sange, 2den Samling.)

2den Realclasse.

Krossings poetiske Læsebog, 2den Deel (3die Udg.). Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mater. af Jürs og

Rung. Borrings Læsebog for Mellemcl. (3die Udg.) Abrahams fr. Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Sammes Udv. Stykker til Overs. fra Dansk. Mariboes engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Allens mindre Danmarkshistorie (Udg. 1853). Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie. Jacobis Hovedregningslister. Bergs Geometri, 2den. Udg.

1ste Realclasse.

P. A. Munch: Det danske, svenske og tydske Sprogs Formlære (Christiania). Runeberg: Fänrik Ståls sägner. Schillers Wilhelm Tell. Hjorts tydske Læsebog, pros. Deel. Sammes større t. Gram. Mérimée: Colomba su. de la Mosaïque. Abrahams fr. Gram. Fistaines engelske Fortællinger. Sammes Udvalgte Stykker til Overs. fra Dansk. Mari-boes engelske Formlære. S. Müller: Bibelen i Udtog. Levinsens Kirkehistorie. Balles Lærebog. Det Nye Testament. Allens mindre Danmarkshistorie (Udg. 1853). Kofods Historiens vigtigste Begivenheder. Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Jacobis Hovedregningslister. Svenningsens Geometri. Silfverbergs mechan. Physik.

5te studerende Classe.

Cornelius Nepos (Stereotyp-Udg.). Madvigs lat. Sproglære (2den Udg.). Krossings poet. Læseb., 2den Deel (3die Udg.). Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Borrings Læsebog for Mellemcl. (3die Udg.). Abrahams fr. Grammatik. S. Müller: Bibelen i Udtog. Balles Lærebog. Luthers lille Katechismus. Det Nye Testament. Bohrs Gammelhist. (Udg. 1853). Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Munthes Geographi ved Velschow. Et Atlas. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie.

4de studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Cæsar om den galliske Krig (Whittes Udg.). Madvigs lat. Sprogl. Bergs Schema til den græske Formlære (ny Udg.). Sammes græske Læseb. for Begynd. (nyeste Udg.). Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mérimées Colomba su. de la Mosaïque. Abrahams fr. Gram. S. Müller: Bibelen i Ud-

tog. Det Nye Testament. Bohrs Middelalderens Historie (nyeste Udg.). Munthes Geogr. ved Velschow. Et Atlas. Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (2den Udg.).

3die studerende Classe.

Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Ovids Metamorph. (Blochs Udvalg). Livius 5te Pentade. Madvigs lat. Sprogl. Xenophons Anabasis. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordføiningsl. Schillers Wilhelm Tell. Deutsches Lesebuch v. Jürs u. Rung. Hjorts større t. Gram. Mérimée: Colomba su. de la Mosaïque. Abrahams fr. Gram. Herslebs større Bibelhist. Det Nye Testament. Allens mindre Danmarkshistorie. Bohrs Lærebog i den gamle Historie (1853). Munthes Geogr. ved Velschow. Erslev: Den danske Stats Geographi. Et Atlas. Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Prosch: Dyrerigets Naturhist. Vaupell: Planterigets Naturhistorie. Bergs Geometri (2den Udg.).

Overgangsslassen.

Livius 6te Pentade. Virgil (helst Wagners tyske Udg.). Madvigs lat. Sprogl. Bojesens rom. Antiqv. (3die Udg.). Tregders Mythologi. Bergs Nogle Stykker af Iliaden og Odysseen. Sammes Udvalg af græske Taler, 1ste Hefte. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordføiningslære. Hjorts tyske Læsebog, 2det Bind. Hjorts st. t. Gram. Töpffer Nouvelles Genévoises. Abrahams franske Gram. Herslebs større Bibelhistorie. Levinsens Kirkehistorie. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Bohrs Lærebog i den gamle Historie (1853). Ingerslev og Holm: Den pelopon. Krig, efter Thukydid. Munthes Geographi ved Velschow. Et Atlas. Kiepert's Atlas over den gamle Verden. Erslev: Den danske Stats Geographi. Prosch: Dyrerigets Naturhistorie. Vaupell: Planterigets Naturhistorie.

Afgangsslassen.

Cicero de finibus bonorum & malorum (Madvigs Textudgave). Ciceros Taler (Madvigs Udg.). Qvintilian inst. orator. (Zumpt's Udg.). Livius 5te Pentade. Sallust. Virgil (helst i en Udg. med Anm.). Horats (Igl.). Madvigs Carmina selecta ved Ussing (med Anmærkn.). Madvigs lat. Sprogl. Bojesens rom. Antiqv. Tregders Litteraturhistorie.

Homer. Bergs Udvalg af Thukydid. En Dialog af Plato. Stolls græske Anthologi, 1ste Deel. Tregders gr. Gram. Madvigs gr. Ordføiningslære. Herslebs større Bibelhistorie. Gads Lærebog. Det Nye Testament paa Græsk og paa Dansk. Allens mindre Danmarkshistorie. Ingerslev og Holm: Den pelopon. Krig, efter Thukydid. Bohrs Verdenhistorie. Schaarschmidt: Kleines- historisch-geographisches Atlas. Atlas over den gamle Verden. Ørsted: Naturlærens mechan. Deel. C. Petersen: Naturlærens chemiske Deel. Ramus: Den element. Geometri. Sammes Trigonometri. Steen: Begyndelsesgr. af den math. Geographi.

Afgangsprøvens 1ste og 2den Deel.

- Skriftlig: Løvedag 23de Juni 9—1 tydsk Stiil og latinsk Oversættelse; 4—8 arithmetisk Opgave. Mandag 25de Juni 9—1 Udarbeidelse i Modersmaalet; 4—8 geometrisk Opgave. Tirsdag 26de Juni 9—1 latinsk Stiil.
- Mundtlig: Tirsdag 26de Juni Kl. 5: Tydsk og Geographi (I); Naturhistorie og Fransk (II).
Onsdag 27de Juni Kl. 5: Naturhistorie og Fransk (I); Tydsk og Geographi (II).
Løvedag 30te Juni Kl. 8: Græsk (I).
Mandag 2den Juli Kl. 5: Mathematik (I) og Naturlære (II).
Tirsdag 3die Juli Kl. 8: Græsk (II); Kl. 5: Mathematik (II) og Naturlære (I).
Onsdag 4de Juli Kl. 5: Historie (II) og Mathematik (III).
Torsdag 5te Juli Kl. 9: Latin (I); Kl. 5: Historie (I).
Fredag 6te Juli Kl. 4: Religion.
Løvedag 7de Juli Kl. 9: Latin (II).
-

Den skriftlige Deel af Aarsprøven.

- Afgangscsl. Tirsdag den 10de Juli 7—10 latinsk Stiil; 4—7 Arithmetik, — Onsdag den 11te Juli 7—10 latinsk Oversættelse; 4—7 Religionsafhandling. — Torsdag 12te Juli 7—10 historisk Afhandling; 4—7 Geometri.
- Overgangscsl. Tirsdag 10de Juli 7—10 dansk Afhandling. — Onsdag 11te Juli 7—10 latinsk Stiil; 4—7 Mathematik. — Torsdag 12te Juli 7—10 latinsk Oversættelse.
- 3die stud. Cl. Tirsdag 10de Juli 7¹/₂—10¹/₂ latinsk Stiil; 4—6¹/₂ tydsk Stiil. — Onsdag 11te Juli 7—10 dansk Stiil; 4—6¹/₂ græsk Oversættelse. — Torsdag 12te Juli 7—10 latinsk Oversættelse; 4—7 Mathematik.

- 4de stud. Cl. Tirsdag 10de Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ latinsk Stiil. — Onsdag 11te Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ tydsk Stiil — Torsdag 12te Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ dansk Stiil; 4—6 Arithmetik.
- 5te stud. Cl. Tirsdag 10de Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ dansk Stiil. — Onsdag 11te Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ latinsk Stiil. Torsdag 12te Juli 6—8 Arithmetik.
- 1ste Realcl. Tirsdag 10de Juli 7—10 dansk Stiil; $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ tydsk Stiil; 4—7 Matematik. — Onsdag 11te Juli 7—10 dansk Stiil; $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Tegning; 4—7 Regning. — Torsdag 12te Juli 7— $9\frac{1}{2}$ engelsk Stiil; $9\frac{1}{2}$ —11 fransk Diktat; $3\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ Skrivning.
- 2den Realcl. Tirsdag 10de Juli $9\frac{1}{2}$ —11 fransk Diktat; 11—2 dansk Stiil; 5—7 Regning. — Onsdag 11te Juli $7\frac{1}{2}$ — $10\frac{1}{2}$ engelsk Stiil; $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Tegning; 5—7 Arithmetik. — Torsdag 12te Juli $10\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ tydsk Stiil.
- 1ste Fælledscl. Torsdag 12te Juli 8—10 dansk Stiil. — 10—12 latinsk Stiil eller tydsk Stiil. 12 1 engelsk Diktat; 1— $2\frac{1}{2}$ Regning; 6 $7\frac{1}{2}$ (Realdisciplene) Arithmetik.
- 2den Fælledscl. Torsdag 12te Juli 8— $9\frac{1}{2}$ tydsk Stiil; $9\frac{1}{2}$ —11 dansk Stiil; 11—12 engelsk Diktat; $12\frac{1}{2}$ —2 Regning.
- 1ste Undercl. Torsdag 12te Juli 8— $9\frac{1}{2}$ Retskrivning; $9\frac{1}{2}$ —11 tydsk Diktat; 11— $12\frac{1}{2}$ Regning.
- 2den Undercl. Torsdag 12te Juli $9\frac{1}{2}$ —11 Regning; 11— $12\frac{1}{2}$ Retskrivning.
- 3die Undercl. Torsdag 12te Juli 8— $9\frac{1}{2}$ Regning; $9\frac{1}{2}$ —11 Retskrivning.

(Prøveskrivning er i alle vedkommende Klasser udført i Skoleaarets sidste Skrivetimer.)

Den mundtlige Deel af Aarsprøven.

(I Klammer er tilføjet Numeret paa det Læseværelse, hvor Proven afholdes. Nr. 1—7 er i Stuen, 8—16 paa 2den Sal og 17 paa 3die Sal.

Naar ikke en heel Classe bliver overhørt under Eet, deles Disciplene efter deres Navnebogstaver.)

Afgangsslassen B—I.

(i Værelset Nr. 10).

- Mandag 16 Juli, 12—2 Geometri; 6—8 Religion.
 Tirsdag 17 Juli, 12—2 Arithmetik; 6—8 Latin.
 Onsdag 18 Juli, 12—2 Historie; 6—8 Naturlære og Hebraisk.
 Torsdag 19 Juli, 8—10 Græsk.

Afgangsslassen K—V.

(i Værelset Nr. 11, men Historie og Hebraisk i Nr. 8.)

- Mandag 16 Juli, 4—6 Religion; 6—8 Arithmetik.
 Tirsdag 17 Juli, $11\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Latin; 6—8 Geometri.
 Onsdag 18 Juli, 4—6 Naturlære og Historie; 6—8 Hebraisk.
 Torsdag 19 Juli, 10—12 Græsk.

Overgangsklassen B—La.

(i Værelset Nr. 13.)

- Mandag 16 Juli, 4—6 Latin; 6—8 Historie.
Tirsdag 17 Juli, 4—6 Græsk; 6—8 Religion.
Onsdag 18 Juli, 4—6 Geometri, 6—8 Arithmetik.

Overgangsklassen Lun—s.

i Værelset Nr. 17.;

- Mandag 16 Juli, 4—6 Historie, 6—8 Latin.
Onsdag 18 Juli, 8—10 Græsk; 10—12 Religion; 12—2 Geometri.
Torsdag 19 Juli, 8—10 Arithmetik.

3die studerende Classe A—H.

(i Værelset Nr. 10.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Tydsk; 10—12 Arithmetik.
Tirsdag 17 Juli, 8—10 Græsk; 10—12 Historie; 4—6 Geographi.
Onsdag 18 Juli, 8—10 Fransk; 10—12 Naturhistorie; 4—6 Latin.
Torsdag 19 Juli, 10—12 Religion; 12—2 Geometri.

3die studerende Classe J—S.

(i Værelset Nr. 2.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Fransk; 10—12 Geographi; 4—6 Latin.
Tirsdag 17 Juli, 8—10 Religion; 4—6 Arithmetik; 6—8 Tydsk.
Onsdag 18 Juli, 10—12 Geometri; 12—2 Naturhistorie; 6—8 Historie.
Torsdag 19 Juli, 10—12 Græsk.

4de studerende Classe.

(i Værelset Nr. 6.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Latin; 4—6 Tydsk.
Tirsdag 17 Juli, 8—10 Historie; 10—12 Naturhistorie.
Onsdag 18 Juli, 8—10 Græsk; 10—12 Fransk; $6\frac{1}{2}$ — $8\frac{1}{2}$ Geographi.
Torsdag 19 Juli, 8—10 Religion; 10—12 Geometri.

5te studerende Classe.

(i Værelset Nr. 2.)

- Mandag 16 Juli, 12—2 Latin; 6—8 Geographi.
Tirsdag 17 Juli, 10—12 Historie; 12—2 Naturhistorie.
Onsdag 18 Juli, 8—10 Religion; 4—6 Tydsk.
Torsdag 19 Juli, 8—10 Fransk.

Iste Realclasse.

(i Værelset Nr. 3.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Naturlære; 10—12 Historie; 6—8 Engelsk.
Tirsdag 17 Juli, 8—11 Mathematik; 4—6 Geographi.
Onsdag 18 Juli, 10—12 Tydsk; 12—2 Fransk.

2den Realclasse.

(i Værelset Nr. 13, men Fransk i Nr. 8.)

- Mandag 16 Juli, $8-9\frac{1}{2}$ Engelsk; $9\frac{1}{2}$ —11 Religion.
Tirsdag 17 Juli, $11-12\frac{1}{2}$ Historie; $12\frac{1}{2}$ —2 Geographi.
Onsdag 18 Juli, $8-9\frac{1}{2}$ Geometri; $9\frac{1}{2}$ —11 Naturhistorie.
Torsdag 19 Juli, $11-12\frac{1}{2}$ Fransk; $12\frac{1}{2}$ —2 Tydsk.

1ste Fælledsclassen A.

(i Værelset Nr. 13.)

- Mandag 16 Juli, 11—12¹/₂ Engelsk; 12¹/₂—2 Tydsk.
Tirsdag 17 Juli, 8—9¹/₂ Historie; 9¹/₂—11 Fransk.
Onsdag 18 Juli, 11—2 Latin.
Torsdag 19 Juli, 8—9¹/₂ Religion; 9¹/₂—11 Naturhistorie; 11—12¹/₂ Geographi.

1ste Fælledsclassen B.

(i Værelset Nr. 17, men Religion i Nr. 8 og Latin i Nr. 13.)

- Mandag 16 Juli, 8—9¹/₂ Naturhistorie; 9¹/₂—11 Engelsk.
Tirsdag 17 Juli, 11—12¹/₂ Geographi; 12¹/₂—2 Tydsk; 6—7¹/₂ Historie.
Onsdag 18 Juli, 11—2 Latin; 7—8¹/₂ Fransk.
Torsdag 19 Juli, 9¹/₂—11 Religion.

2den Fælledsclassen A—Ha.

(i Værelset Nr. 11.)

- Mandag 16 Juli, 10—11¹/₂ Fransk; 11¹/₂—1 Tydsk; 1—2¹/₂ Musiklære.
Tirsdag 17 Juli, 10—11¹/₂ Dansk.
Onsdag 18 Juli, 8—9¹/₂ Naturhistorie; 9¹/₂—11 Geographi; 11—12¹/₂ Religion; 6—7¹/₂ Engelsk.
Torsdag 19 Juli, 12—1¹/₂ Historie.

2den Fælledsclassen Ho—d.

(i Værelset Nr. 17.)

- Mandag 16 Juli, 11—12¹/₂ Dansk; 12¹/₂—2 Geographi.
Tirsdag 17 Juli, 8—9¹/₂ Tydsk; 9¹/₂—11 Engelsk; 4—5¹/₂ Fransk.
Onsdag 18 Juli, 4—5¹/₂ Historie; 5¹/₂—7 Religion.
Torsdag 19 Juli, 10—11 Musiklære, 12¹/₂—2 Naturhistorie.

1ste Underclassen A.

(i Værelset Nr. 6.)

- Mandag 16 Juli, 10—11¹/₂ Tydsk; 11¹/₂—1 Fransk.
Tirsdag 17 Juli, 12—1¹/₂ Religion; 7—8¹/₂ Geographi.
Onsdag 18 Juli, 12—1¹/₂ Dansk og Musiklære; 5—6¹/₂ Naturhistorie.

1ste Underclassen B.

(i Værelset Nr. 6.)

- Mandag 16 Juli, 1—2¹/₂ Religion; 6—7¹/₂ Naturhistorie.
Tirsdag 17 Juli, 4—5¹/₂ Geographi; 5¹/₂—7 Fransk.
Onsdag 18 Juli, 3¹/₂—5 Tydsk.
Torsdag 19 Juli, 12—1¹/₂ Dansk og Musiklære.

2den Underclassen.

(i Værelset Nr. 11.)

- Mandag 16 Juli, 8—10 Religion.
Tirsdag 17 Juli, 8—10 Geographi; 4—6 Tydsk.
Onsdag 18 Juli, 12¹/₂—2¹/₂ Naturhistorie.
Torsdag 19 Juli, 8—10 Dansk.

3die Underclassen.

(i Værelset Nr. 8.)

- Mandag 16 Juli, 12—2 Dansk.
Tirsdag 17 Juli, 11—1 Religion.
Onsdag 18 Juli, 8—10 Geographi.

Forberedelsesclassen.
(i Værelset Nr. 8).

Mandag 16 Juli, 4—5 1/2 Regning.
Tirsdag 17 Juli, 1—2 1/2 Dansk.

Skoleundervisningen ophører for Afgangssclassen og Overgangsclassen Torsdag Middag den 5te Juli, — for 3die, 4de og 5te studer. samt 1ste og 2den Realclassse Löverdag Middag den 7de Juli, — for 1ste og 2den Fælledsclassse samt 1ste, 2den og 3die Underclassse Onsdag Middag den 11te Juli, — for Forberedelsesclassen Fredag Middag den 13de Juli.

Til at overvære den mundtlige Pröve indbydes Enhver, der har Interesse for Skolen.

Liste over Udfaldet vil være fremhængt fra 1ste August.

Nyè Disciple prøves (Kl. 10) Fredag den 13de Juli, Fredag den 20de Juli, Torsdag den 16de August, helst en af de to förstnævnte Dage.

Fredag den 17de August Kl. 8 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.
